

ဘာတန်ဗတောန်လိက် ကော် ပဋိပက္ခ -- ပရေင်ပညာကောန်ချင်အရေင် ကော် ပရူကိစ္စဗတောန်လိက် ဒုင်သဇိုင်ဘာသာမိ (ဘာသာကောန်ချင်အရေင်) အပွဲကိန်ချင်ဗွာ

အေဝ်သျှလီ သော(ထ်) ကော် မာရီ လဝ်(လ်)

ဗွဲခမောန် လိက်ဒုင်စီရေင်

လိက်ဒုင်စီရေင်ဝံ ဂျိုက်ကွဲလူတ်ပတိုန်ထွေးလဝ် ပရူပရေင်ပညာကောန်ချင်အရေင် ကော် ပရေင်ဗတောန်လိက် ဒုင်သဇိုင်ကို ဘာသာမိ အပွဲအကဲအရာလျှာ် မတွတ်ဂး ကလေင်ဒက်ပတန်ကိန်ချင်၊ ပဋိပက္ခရပ်လွတ်ဗတိုက်မှာန် ကော် လျှော်ဗုင်ပရေင် ကမောန်စိုဟ်လလံ ကိန်ချင်ဗွာ မတန်ဒ်မံင်တအ်ရ။ နဒ်ဒ် သကုတ် မပါလုပ် အပွဲ ပရေင်ပြင်သွာ်ပရေင်ချင်ကွာန်မွဲ ပရေင်ပြင်သွာ် ပရေင်ပညာ သာ်လိဆက်စပ်မံင်ကို အကဲအရာတအ်ဏအ်ဂို ဗွဲကိထွေးအာရေင်။

ပရေင်ပညာကောန်ချင်အရေင် ဟိုဂို ပရေင်ရေင်တျိုင်ဒတဲဖိုညးချင်ကွာန် နနဲ ဗတောန်ကိုလိက် မဂကော်ကောန်ချင်အရေင်ညး ချင်ကွာန်တအ်၊ ဂကော်ရပ်လွတ်တအ်ဂမၠိုင် ဗွဲကိကောန်ကျင်မံင်ဂိုရေင် မိက်ဝံသဂးရ။ ဗတောန်လိက် ဒုင်သဇိုင်ကို ဘာသာမိ ဟိုဂို ဒ်ဒ်ရသုင်စောဲအရေင်ဘာသာ ကောန်ဇုတ်သွတ်တအ် ဟိုကွာအိုတ် (အရေင်ဘာသာလိတ် ၁) တဲ ဗတောန်ကိုလိက်တန်၊ ဆက်တဲ သုင်စောဲအာ အရေင်ဘာသာဒုတ်ယ (အရေင်ဘာသာလိတ် ၂) ဟံ့သေင်မဂး အရေင်ဘာသာဂကူသအာင်မွဲတဲ ဗတောန်ဏာကိုပညာ သိုက်သိုက်ရေင် မိက်ဝံသဂးရ။ အပွဲအစီအဇန် ဘာတန် မဒုင်သဇိုင်ကို အရေင်ဘာသာမိဂမၠိုင်ဝံ ကွေးဘာ သွတ်တအ် ဝံအခေါင်ကတ်လူတ် ပညာသဇိုင် နကိုအရေင်ဘာသာ မဒေံတအ် ကော်ဥဂျိုင်အိုတ် (အရေင်ဘာသာလိတ် ၁) ဗွဲကပ်ကွာတဲ ဆက်လူတ်အာ ဝေါဟာလိက်သွက်ယင်ပညာတအ် နကိုအရေင်ဘာသာတို့မွဲ (အရေင်ဘာသာလိတ် ၂) ရ။ အစီအဇန်ဘာတန် မဒုင်သဇိုင်ကို အရေင်ဘာသာမိတအ်ဝံ ဗွဲတေင်နွံဂုန်ဖို သွက်ဘာဖောအ်ဗြေင်ကောန်ဇုတ် (ဘာထိုင်ဒဝ် ကောန်ဇုတ်)၊ ဘာဒစးဒုင်တန်မူလ ကော် ဘာတန်မူလတအ်ရ။

လိက်ဒုင်စီရေင်ဝံ သုလဝ်အဓိကကို အကဲအရာ မကတိုန်ဒ်မံင် ဒေသတို့ရးကချေင် ကော် ဒေသတို့ရးမန် (အပွဲတို့ရးတအ်သွေးဟံ့က အကဲအရာ နူတို့ရးဒေသဇိုင်ဝုတ်ဒိုတ်တအ်လေဝ်ပါ) တအ်တဲ အကဲအရာမတန်ဒ်မံင် ဒေသကရေင် ကော် ဒေသတုတ်သအာင် တအ်လေဝ် ပါလုပ်မံင် ညိညုဇြိုင်သာကိုရ။ ဟိုတ်နူအခိုင်၊ တမ်ရိတ် မကလိဝံ အယောမကောန်စိုတ်မံင် ပရေင်သုတေသနဏအ် ဟံ့ရံဂပ်တဲ ဒ်ဒ်ဒေသဂျိုင်ဂျိုင် စွဲကျင် အာရီဟံ့မာန်ကို၊ ဟိုတ်နူနွံပိုက်ကို လူတ်ဂျိုက်ကွဲ ဇြိုဟ်ဇြိုဟ်နက်နက် အပွဲဒေသညိညိကိုရ။ ကောန်သုသုတေသန အပွဲဒေသ ကချေင် ကော် မန်တအ်တဲ အကြာပွဲပူဒေသဓါဏအ် အကဲအရာပိုလီ နွံမာန်ဂို ပတဝ် စေဟ်သိုဝ်မာန်ကျင်ရ။ ဒေသဓါဒေသဏအ်ဝံ ဂကော်ကောန်ချင်အရေင်ရပ်လွတ်အဓိကတအ် တုပ်လဝ်စိုတ် ဒေါပန် ပှော်ကို အလိုအသီ (အခိုင်တေံ အလိုအသီမှာန်) ကိန်ချင်ဗွာနွံမံင်ရ -- ဖေံဗူးစးကောန်ဂကူကချေင် (KIO) ဒေါလဝ်ပန်ပှော် ပွဲသွာ်

၁၉၉၄၊ ဖော်ဥင်မန်တို့ (NMSP) ပွဲသွာံ ၁၉၉၅။ ကုဗော်ၤၤ ဒေါပန်ဟော်လီအာ ၂၀၁၁ ဂ်တဲ ကု ဖော်ဥင်မန်တို့ဝံ စပ်ကိုပရေင်ဥင် ကွာန်တဲ ဝိန်ရဗြဟတ်ခရိတ်နွံကျင်မံင် ပွဲမဂိုင်ဂေင်ကိုလေဝ် ဒေါပန်ဟော် ဆက်တန်တံနွံကျင်ရ။ ပရေင်ကတ်လုတ်လျှာ်ဝံ ဟိုတ်နုသုလဝ်အဓိကကို ဒေသဓါဏအ်တဲ အကြာအကာအရာ ဒေသဓါဏအ် ပရေင်တုပ်သွဟ် ဟံသေင် ပရေင်တုတ်ခြာ ဝိုလိုနွံဂ် ပတဝ်သိုဝ်အာမာန်ကျင်ရ။

လိက်ဒင်စီရေင်ဝံ အဓိကရန်တုအ်လဝ် ညးချီခရာင်ဥင်သအာင်တအ် (တုဒါန် ကော် ဂကောံရီပင်ထံက်ပင်တအ် ပါလုပ်) သာတဲ ဝံကျိတ်ဥင်ကျင် ပရေင်ပညာ ကောန်ဥင်အရေင် ကော် ပရူကိစ္စပတောန်လိက် ဒင်သဇိုင်ဘာသာမိ (ဘာသာကောန်ဥင်အရေင်) အပွဲကိုန်ဥင်ဗွာရ။ သွက်ကျိပ်သကိုပ်ပရေင်ဥင်ကွာန်၊ ညးချီခရာင်သကုတ်ကဏ္ဍတုတ်သအာင် မနွံတန်တံမံင် အပွဲကိုန်ဥင် မနွံကို ဝိုင်မိုတ်တုတ်ခြာမံင်တအ်လေဝ် ဆက်စပ်ကို ကျိပ်ပရူတအ်ဏအ်တဲ သွက်ဝံတန်ဒ်ကျင် မူဝါဒ မဒင်သဇိုင်ကို သက်သီသာဓကဂ် ညံင်ဝံသုအာစာ်မာန်ဂ်လေဝ် ရန်ပတဝ်လဝ် နွံရ။ (ပွဲဥပမာ ကျိပ်ပရူဝံ သုပဋ္ဌာန်ကို လျှော်ဥ်ပရေင်ဓိုတ်လလံ ဟံသေင်မဂး ပရေင်ပြင်သ့ ပရေင်ဥင်ကွာန် သဲသဲလးလး အပွဲကိုန်ဥင်ဗွာတဲ ပေါသီကိုပရေင်ဥင်ကွာန်မဲ့မဲ့ ကတီုဒ်ကျင်)

ပရေင်ကတ်လုတ်ဏအ်ဝံ သွက်ဝံဖျေုပို ဗျုတ်ပတိုန် ညးဂ် နုလို မနွံကို တာလျိုင် ဟံသေင်လးလးရ။ ညးမဆက်စပ်ပါလုပ်လျှိတအ် အာမိက် ညံင်ဟံဝံ ဗွက်ပတိတ် ယုညးတအ် အပွဲလိက်ဒင်စီရေင်ဏအ်ရ။ ယင်ဝံ သွက်ညးတအ်ကို သွက်အစီအဇန် ပရေင် ကမောန် မညးတအ် ဗွက်မံင်ရုပ်ရာတအ်ကိုဂ် ဂုန်နုမနွံတန်တံမံင် သွက်အကာအရာ မနွံကို အနွံရဲ ဟံသေင်မဂး အကာအရာ ဟံသေင်ကူးဖူးဏီရ (ဝိုလုတ်စမ်ရံင် ဝိုပြင် ကောန်သုလဝ် ပရေင်သုတေသနဏအ် ပွဲသွပ်တေညိ)။ ဟိုတ်ဒ်သတ်ဏအ်တဲ ပရူကိစ္စဟေင် ဗျုတ်ဗွက်ထွးလဝ်တဲ ပရေင်ညီသွဟ်ပရေင်ပညာ ကော် ပရေင်ပတောန်လိက် ဒင်သဇိုင်အရေင်ဘာသာမိ (အရေင် ဘာသာကောန်ဥင်အရေင်) သွက်ကောန်ဥင်သွတ် နုကိုန်ဥင်ဗွာတအ်သိုဖအိုတ် ညံင်ဝံမံက်ကတဝ်ကျင်မာန် ဂျိက်ကွဲဗွက်ပတိတ် လဝ် နဲကဲမဒ်မာန်တအ်ရေင်။

လိက်ဒင်စီရေင်ဝံ သုလဝ်အဓိကကို ပရေင်ပညာအဆံင်သဇိုင် (ဘာတန်ဒစးဒင် တန်အဆံင်သုင်ဂမိုင်) ရ။ အပွဲလိက်ဒင်စီရေင်ဝံ ဆက်စပ်ကို ပရေင်ပညာ တန်အဆံင်သုင်ကို၊ ပရေင်ပညာ ပကတ်ပကေင်အာစာဘာတအ်ကို ဟံချပ်သီကိုလဝ် လးလးရ။ အကာအရာ ပရေင်ပညာ သွာကမောန်နုကိုန်ဥင်ဗွာ မနွံတန်တံမံင် ဥင်သေ ကော် ဥင်ဇိုင်ဝုတ်ဒိုတ်တအ်ဂ်လေဝ် ဟံချပ်သီကိုလဝ် အပွဲလိက်ဒင်စီရေင်ဝံရ။

နဲကဲကောန်သုလဝ် ပရေင်သုတေသနဏအ်

သွက်ဝံသုပရေင်သုတေသနဏအ်ဂ် သုင်စောဲကျင်လဝ်နဲသွာန်အေန်တာဗျူ။ ကောန်သုပေါသီကိုဂကောံဇောတ်တအ် နွံကျင်ရ။ သွက်အေန်တာဗျူ ကော် ပေါသီကိုဂကောံဇောတ်တအ်ဂ် သုင်စောဲကျင်လဝ် ခန်သမာန် ဖျေုလဝ်ပို မွဲသကုတ်မွဲဂကူရ။ အေန်တာ ဗျူဝံ ဒင်လဝ်သဇိုင်ကို ခန်သမာန်သုတေသန မဖျေုလဝ်တဲတဲတဲတဲ ယုညးလုပ်သို (ညးကိုပရိုင်) တအ်ဂ် ပွက်ဟံမွဲမဂး ဟံဗွက်ထွးမွဲသတ်ဂ်လေဝ် ဒင်လျိုင်ချူဆာ်လဝ် နွံအပွဲမုက်ဂတရ။

ညးမပါလုပ်သိုအေန်တာဗျူတအ်ဝံ မဒ်ညးစူးနုကောံ KIO၊ NDA-K၊ NMSP၊ KNU၊ DKBA ကော် ညးတာလျိုင်မနွံ ဌာန ပညာဂကောံတအ်ဏအ်တဲ နုဂကောံညးဥင်ကွာန် ကောန်ဥင်အရေင် မဆက်စပ်တအ်လေဝ် ရဲစိုညးစူးတဲ သွာန်ကျင်လဝ် အေန်တာဗျူ နွံကိုရ။ က္ကဏအ်သွးဟံက ကုအာစာ၊ မိမ ကော် ကွးဘာတအ်လေဝ် ကောန်သုလဝ် အေန်တာဗျူကိုရ။ သွက်ဝံ သွာန်အေန်တာဗျူ ညးမဆက်စပ်တအ်သိုဖအိုတ်တဲ အာတိတ်လဝ်တရဲ မွဲဒ်မြိပ် ပယျို ကိုန်ဥင်သေ - ဗွာ သိုလပါဥင်တေဥင် ဏအ်သွးဟံက မွဲဒ်မြိပ် ကိုန်ဥင်ကြက် - ဗွာ သိုလပါဥင်တေလပါဏအ်လေဝ် အာလဝ်ကိုရ။ ဟိုသရေပ်မဂး နုဂကောံသုသုတေသန ဏအ် ဆိုဂဗတက်ကျာလဝ်ကို မိုတ်ပူဂို ၁၀၀ တု၊ ကောန်သုကျင် ပေါသီကိုဂကောံဇောတ်ကို၊ ဂကောံဇေမ္ဗာ်ကို လိုဟ် ၂၅ နွံရ။

၁ လက်ကြံနိုဂိုလိက်ဒင်စီရေင်ဝံ သိုတေဗွက်ထွးလဝ် စရင်မလိက်ဇေမ္ဗာ်တအ်ရ။

ဆဏအိသွးဟံက အခန်ကွာပါပရဒ်ပရိုင်တင်နင် ဇော်ဇော်လေဝ် ညိုင်မေတ်ကျီဏာမဲ့၊ ညိုင်မတ်မလီမဲ့ ကောန်သွကွိုင် အပွဲဂိတုအံက်တပ်ပါ(၂၀၁၅)ဏာအိမာန်ကွိုင်ကိုရ။ အပွဲအခန်ကွာတအိဝံတင်နင်မဂျိုင်ကွဲအိုလဝ် နူပရေင်သုတေသနဏာအိကို၊ ဒုင်သဇိုင်တင်တအိဏာအိတုမူဝါဒဗိုလီဖျေမာန်ကိုဂိုသော့သော့ပြောပြောဝံသီကွိုင်ကိုညးတာလျိုင်နွံဒေသမဆက်စပ်တအိရ။ ယင်ဝံ လိက်ဒုင်စီရေင်ဏာအိ ညိုင်ဝံကိတ်ညီမံင်ကို အကဲအရာဒေသဇေတ်ဇေတ်ရန်တုအိတု ကောန်သွကွိုင်လဝ်ရ။ ဟိုတ်ဒ်သံဂိုရလိက်ဒုင်စီရေင်ဏာအိ ကော့ ကသပ်ဂွန်ဗွဲကိထွေးလဝ် အပွဲဏာအိဝံ နူညးဒေသတအိဟေင် ကိုလဝ်ဂမြင်လညာတ်တု နူကော့ကောန်သွသုတေသဏာအိ သီဂိုပပါပါလဝ်ရေင် ဟိုဂးဝံရ။

တင်နင်အဓိက မဂျိုင်ကွဲအိုလဝ်ဂမိုင်
ပရေင်ပညာ မဒုင်သဇိုင်ဘာသာမိ (ဘာသာကောန်ညိုင်အရေင်) ဂမိုင်လီ ပိုက်ဇော်မံင်

ရံင်လပါနိကဲပတောန် (ပရေင်ပညာ) ဒ်ဒ်၊ ပရေင်ညိုင်ကွာန်ဒ်ဒ် ပရေင်ကတ်လုတ်လိက် နကိုအရေင်ဘာသာမိ (ဘာသာကောန်ညိုင် အရေင်) ဝံ သွက်ကွိုင်ညိုင် မနွံကောန်ဂကူစုင်လေင် ဗိုကွိုင်ညိုင်ဗွာ ငှုဟ်မးဇော်ကေဝံရ။ ဒ်ဒ်ရသုင်စောဲအရေင်ဘာသာ ကောန်ညိုင် အရေင်တအိဝံ ပွဲမဖြိုဟ်နက် မဆက်စပ်မံင်ကို ပရေင်မင်မဲထိုင်ဒက် လကျုန်ကောန်ညိုင်အရေင်တအိရေင် ညးမလုပ်သု အေန်တာဗျူ ပွဲမဂျိုင်တအိ ဟိုတ်အိုတ်ရ။ ကောန်ဂကူဂမိုင် ညိုင်ဝံပံင်ဒ်အာ မွဲဂကူမဲဗိုဝ် နကိုအလိုအသီ ကော့ ဟန်ကွိုင်ညိုင်ဗွာ ကိုဗြဟတ်ခရိတ်ဖန်ဗဒ်ကွိုင်မံင် မူဝါဒနွံနွံရေင်ဂိုလေဝ် ညးကောန်ညိုင်အရေင်တအိ ဟိုဂးကွိုင်မံင် နွံရ။ အလိုအသီဝံ ဒ်ဒ်ကို အခိုင်လျှဟ် မဒ်မံင် အလိုအသီဟန်ရေင် ကောန်ညိုင်အရေင်တအိ ညာတ်မံင်ဖိုဟ်ရ။ ကောန်ညိုင်အရေင်တအိ မနွံမံင် လညာတ် ရေဝံဗည၊ ဒ်ဒ်ရ ဟံင်ပတေ့လတူ အလိုအသီဝံ စက်အာမွဲဗါသျှော်ဒတောင်တုမုလေဝ် ကေံကွက်အာမာန်ရ။

ခြာဟံလအ်ဏီဂို ပွဲကွိုင်ဗွာ ပရေင်တတက် ပရေင်ပညာကို၊ ပရေင်ညိုင်ကွာန်တအိကို တန်ဒ်ကွိုင်တု ပွဲဘာအလိုအသီ စဆက်မိတ် ပတောန်ကွိုင် အရေင်ဘာသာကောန်ညိုင်အရေင်တအိရ။ အစီအဇန်ဝံ အပွဲဒေသလျှို (ဥပမာ တျိုရးညိုင်မန် ဒိုသကုတ်ဒေသလျှို) သွက်ဝံပလုပ်ပတောန်ကွိုင် အရေင်ဘာသာကောန်ညိုင်အရေင် အပွဲအခိုင်ဘာလေဝ် ပါလုပ်ကိုရ။ တုက္ကဏအိဝံ မဒ် တင်အာတ် မိက်ကောန်ညိုင်အရေင်တအိကိုရ။ ပရေင်ကိစ္စဏာအိဝံ သွက်ဝံဆက်အာ စိုပ်တိုင်ညးတအိ နဒ်ဒ် လဂီဇိုင်မဲဗျောတ်ခပ်ဟေင် နကိုကောန်ညိုင်အရေင်တအိ ညာတ်တမံင်အိုတ်ကိုလေဝ် ယင်ဝံ ပရေင်တတက်ကွိုင် လပါနီဟ်မဲဗျောတ် မဒးသစွတ်သမ္ပိထေက်ရ။ ဆဂးလေဝ် အပွဲဘာအလိုအသီ သွက်ဝံပတောန်အာ လိက်ဘာသာဂမိုင် (သုင်စောဲအာ) နကိုအရေင်ကောန်ညိုင်အရေင်တအိဂို မုပရေင်ဖောအ်ပြေင်တတက်မု ဟံမဲကွိုင်လးလးဏီရ။

နဒ်ဒ်အရေင်ဘာသာ သွက်ဝံသုင်စောဲ အကြာကောန်ဂကူဂမိုင် ကောန်ဇိုက်ကောန်ညိုင်အရေင်တအိ မဒးလုတ် အရေင်ဗွာ (အရေင် အင်္ဂလိက်လေဝ် ပါမာန်) ရေင်ဂို ညးဂမိုင် ဖျေမံင်စိုတ်အိုတ်ရ။ သွက်ဝံစိုပ်တရ် အေန်အိုတ် အပွဲအဆင်တန်မူလဂို စူးဒးပတောန် လိက်ဘာသာမိ (အရေင်ဘာသာလျှိုဟ် ၁) နကိုလိက်မဲဘာသာ သွးဂို လိက်ဘာသာတုဟ်တုဟ်လေဝ် မဒးပတောန် သုင်စောဲအရေင်ဘာသာမိ (အရေင်ဘာသာကောန်ညိုင်အရေင်) တအိ ထေက်ရ။ ဆက်စပ်ကို ပရေင်ပတောန်လိက် ဒုင်သဇိုင် ဘာသာမိ အပွဲဘာအလိုအသီတု လညာတ် နွံပွဲမဂျိုင်ရ။ အပွဲအဆင်တန်မူလ ညိုင်ဝံပတောန်ကိုလိက် ဒုင်သဇိုင်ဘာသာမိ (ဘာသာကောန်ညိုင်အရေင်) ကို၊ သိုပတောန်ကို အရေင်ဘာသာဗွာညီညီကို၊ ကာလစိုပ် တန်အဒေါ်မဂး ဟလိုင်ပတောန်ပတိုန် နကိုဘာသာဗွာတု ဒ်ဒ်ကိုအဆင်တန်ညိုင်တေံအိုတ် သွက်ဝံပတောန်အာ အရေင်ဘာသာ၊ ပရေင်ယေန်သျှင်၊ ဝင်ကောန်ညိုင်အရေင် တအိဂို ညးဂမိုင် တုပစိုတ်အိုတ်ရ။ အပွဲနော်ဒေသကချေင်ဝံ ညီဟံမိက်ကိုပတောန် အရေင်ဘာသာဗွာတု မိက်ဝံထပက်မံင်အဇာ အရေင်ဗွာ နကိုအရေင်ဘာသာအင်္ဂလိက်ရ။

အပွဲဘာ ညိုင်ဝံပတောန်ဟလိုင်ပတိုန် အရေင်ဘာသာမိဂို ဂစာန်ကောန်တိုန်ဗက်ဟံဂတာပ် သွက်ဩန်ထံက်ပင်အာစာကို၊ စရိတ်ကပေါတ်အထံက်အရီကို ညးဂိုဝံကို၊ အာစာမနွံကိုညှိဒကေဝ်ကို၊ ပရေင်ဆိုဂဗကို သာလီဝံကွဲဂို သမာန်တိတ်ကွိုင်ရ။ ဆေင်စပ်ကိုညှိဒကေဝ် လိက်ဘာသာကောန်ညိုင်အရေင် မသုင်စောဲမံင် အပွဲဘာတအိတု ညးလျှို ပတိုန်မံင်စောဲဒကအိုတ်ရ။ လိက်တအိဝံ ကွဲစွဲလဝ် နူလိက်ဘာသာဗွာ တိုက်ရိုက်တု ပရေင်ယေန်သျှင်၊ ဝင်ဗျိုင်မိုဟ်ကောန်ဂကူတအိ ရံရံဂပ်ဂပ် ဟံပါ

လုပ်ပုတ်ကို ပြုလုပ် ထောင်ညွှတ်အိတ်ရ။

ပို့ပိုင်မှုဝါဒပါထကးတိတ်

ဦးတာလျှိုင် ပရေင်ပညာကောန်ချင်အရေင်တအ်ဝံ ကုဦးမနွံပိုင်ဦးတအ်၊ တင်စွဲဂျဟ်မးကို၊ ဝီပြင်ဆိုက်ဗဒက်နဲကဲပရေင်ချင် ကွာန်ကို ဦးတုပ်ကိုဦးတအ်ဟေင် ဆက်စပ်လက်စုက်မံင် စေအ်စေအ်ရေင် ညွတ်အိတ်ရ။ ဟိုတ်နူဏအ်တဲ နဲကဲဆိုက်ဗဒက် ပရေင်ပညာဝံ တုတ်ခြာအာမံင်၊ ညံင်ဝံတန်ဒ် ပရေင်ကယျာန်ခဝါတ် ညွာန်ကြပ်မံင်၊ နကိုမူဝါဒပရေင်ချင်ကွာန်လေဝ် လညာတ် ပါထကးတိတ် နွံကျင်ရ။ ယေန်သွာင်ပရေင်ချင်ကွာန်ကိုဦးဗွာဝံ ဒုင်သဇိုင်လဝ် လတူနဲကဲဆိုက်ဗဒက်တအ်ဏအ်ရ။ ဆေင်စပ်ကိုပရေင်ကိုပညာတဲဂကောံဂမိုင်ဝံမဲဂကောံ ကောံမဲဂကောံ တုတ်ခြာမံင်ညံင်ဒုကို ငှုမဒဲးကယျာန်ခဝါတ်ပညီပညပ်မံင် သွက်သွာတ်ပရေင်ချင်ကွာန်ကိုရ။

မူဝါဒ၊ ပရေင်ဗွက်ရပ်ရာ ကောံ ပဋိပက္ခ မဆေင်စပ်ကို အရေင်ဘာသာ

မူဝါဒ ကောံ ပရေင်ဗွက်ရပ်ရာ မဆေင်စပ်ကို အရေင်ဘာသာကို၊ ပရေင်ပညာတအ်ကို ပါလုပ်ဆက်စပ်မံင် အပွဲပဋိပက္ခ အကြာ ကောန်ချင်အရေင် မကတိန်ဒ်မံင် ပွဲချင်ဗွာရ။ စနူ သွာံ ၁၉၆၂ ဟုန်သီအိုတဲ လတူကောန်ဂကောန်ချင်အရေင်တအ် အလိုအသီ ချင်ဗွာဝံ ဒ်ကျင် ဦးမကိုဗြဟတ်ခရိတ် ညံင်ဝံပြိုင်ဒ်အာမဲဂကူမဲဂမိဝ်ရ။ သုင်စောဲနဲကဲဗျူဟာ တွာဟလိုင်တဲ ဦးကျိပ်ပုတရ် ကောန်ချင်အရေင်တအ် (ဂကောံကောန်ချင်အရေင်ရပ်လွတ်တအ်ကို၊ ကျိပ်သကိုပ်နူဂကောံဒုင်သဇိုင်ကို ဦးချင်ကွာန်တအ်ကို) ဒစိုဒစးကျင်ကို သွာတ်ဝါဒမဟာဂကူဗွာရ။ မပတံကို ရပ်လွတ်ဗတိုက်ဟုန်၊ သွပ်အကဲအရာ ဝါတ်ဂါတ်ခက်ခဲ ဒက်ပတန်ကျင် ဂကောံဗွာနပညာ ညံင်ဝံထိုင်ဒပ်အာ အရေင်ဘာသာ၊ အဆိုက်ကွာယေန်သွာင် ကောန်ချင်အရေင်တအ်လေဝ် ဒ်ကျင်နဲကဲဗျူဟာ မွဲကိုရ။ အတိုင်ဗွက်ထွေးလဝ် ခံက်အင် ၁ တေရ် အပွဲကိုန်ဗွာ ဂကောံဗွာနပရေင်ပညာအလိုအသီဟံသေင် နွံမံင် ဂျိုင်ကိုဂကူရ။ ပရေင်ဆက်စပ် အကြာ ဂကောံဗွာနပရေင်ပညာ ဦးဒေသတအ်မပိုင်ပြီတဲ ရေင်တျိုင်မံင် ဖိုဦးချင်ကွာန်တအ် ကောံ ဂကောံ ကောန်ချင်ရပ်လွတ်တအ်လေဝ် မဲဂကောံကိုမဲဂကောံ ဟံတုပ်သွတ်ဦးသကအ်လးလးရ။ တုပ်ညံင်ရ် အခန်ကဏ္ဍကျိပ်သကိုပ် ပရေင်ချင်ကွာန်တအ်ကို၊ ပရေင်ပါလုပ် ယင်ဂကောံဗွာနပရေင်ပညာတအ်ဏအ် အပွဲတိဉ်ဗူးစးလေဝ် ပွက်ဇော်မံင်ကိုရေင်။

ခံက်အင် ၁ -- ဂကူဗိုပြင်ဗွာနရေင်တျိုင်ဖို ပရေင်ပညာ ကောန်ချင်အရေင် မနွံကိုဦးဗွာ (ကြပ်ညွာန်အိတ်ကို သွာတ်ပရေင်ပညာအလိုအသီကို ဗွက်ထွေးလဝ်ကွာတဲ သွာဲခြာအိတ်ကို စွဲလဝ်လက်ကြဲရ)

ဂကူဘာ	ဗိုပြင်လကျန်	ဥပမာ
ဂကူဘာ ၁ -- ဘာ မကောန်ချင်အရေင် တအ်ပါလုပ် ထံ က် ပင် ညီည	ဘာအလိုအသီရ ဆဂး ကလိဝံလဝ် ပရေင်အထံက်အရီနူဂကောံ ဦးချင်ကွာန် ကောန်ချင်အရေင်တအ်	• ဘာအလိုအသီ ဗွက်မံင်ရပ်ရာ သိုကလိဝံလဝ် အာစာပတောန်လိက် (ကောံ ကပေါတ် အထံက်အရီ) နူဦးဒေသတအ်၊ နူဂကောံဦး ချင်ကွာန်တအ်
ဂကူဘာ ၂ -- ဘာပင်န	ဘာအလိုအသီမနွံ ပွဲဗျူဒေသတိဉ် ဂကောံ ကောန်ချင်အရေင် ရပ်လွတ် ကောံ တိဉ်နူသို ဓါလပါအုပ်ရပ်မံင်၊ ကလိဝံ အထံက်အပင် နူဂကောံကောန်ချင်အရေင်ရပ်လွတ်ကို၊ ဟံသေင်သ်ဂျ ကလိဝံ အထံက်အပင် နူဂ ကောံဒုင်သဇိုင် ဦးချင်ကွာန်	• ဘာ နွံတိဉ် မသွာဲခြာနူချင်ဇော် ကွာန် ဇော် (ဒိုပစ္စန္ဓရး)၊ ဒုင်တဲ အာစာဘာ စေတနာ (နူဘာလကျိန် ခရေတ်)

<p>ဂဏူဘာ ၃ -- ဘာစာတ်</p>	<p>ဘာအလိုသီမဲ့သကုတ် ဂကောံကောန်ချင် အရေင်ရပ်လွတ် မွဲသကုတ် သိုကလိဂွံ အထံက်အရို နူဂကောံဒုင်သဇိုင်ညးချင်ကွာန်</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ဘာ NDAK မနွံတိုဘ် ကချေင် ဒေါပန်ပှော် • ဘာ IDP မနွံ ဒေသတိုဘ်နော် ကချေင် • ဘာ မကောင်နွံ သွပ်တဲ ဌာနပညာ ဂကောံ ကောန်ချင်အရေင် ရပ်လွတ်ကိုလေဝ် လျှာ် ပြိုင်ဒ်အာ (မဒးဒုင်ပြိုင်ထံက်) ဘာအလို အသီ မနွံသွပ်တဲ ဝန်ဇော်ဌာနပညာ အလို အသီ
<p>ဂဏူဘာ ၄ -- ဘာဂကောံ ကောန်ချင် အရေင်ရပ်လွတ် (သုင် စောဲ လိက်ဇုတ်ခရိုင်အလို အသီ)</p>	<p>ဘာ ဂကောံကောန်ချင်အရေင် ရပ်လွတ် တအ် မအုပ်စုပ်ကောပ်ကဲမံင် ဆဂး သုင် စောဲတံမံင် လိက်ဇုတ်ခရိုင် နူဌာနပညာအလို အသီ -- ဒွါလျှိုကွာ်လဝ်ဘာသာ ကောန်ချင် အရေင် --သု်လိက်မွဲမွဲတုဲဒ်ဒ်၊ အဆံင်ဒေသ စီဇန်ပြုပြေင်ကို မွဲမွဲတုဲဒ်ဒ် ကွးဘာတအ် ဝံ အခေါင် ပြိုင်ကောံအာ ဘာအလိုအသီမာန်၊ လိက်ဘာသာ မဆက်စပ်ကို ပရေင်ဆာန်ကိုန် ကောန်ဂဏူ မပတံကို ဝင်၊ ပရေင်မိုဟ် လ ဆောပ် လိက်ဘာသာတုဟ်တုဟ်ကို ပါလုပ် မံင် အပွဲဇုတ်ခရိုင် ဗတောန်</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ဘာကောန်ဂဏူမန် ဌာနပညာ ဖော်ချင် မန်တို • ဘာဂကောံ KIO (ဗတောန်လိက် ဇုတ် ခရိုင် အလိုသီ နကိုဘာသာ ဂျေင်ဖပ် တုဲ ဗတောန်နကို အရေင်ဘာသာ ဗွာ) • ဘာကရေင်လျှို ဗွဲတွင် ဘာ မကလိဝံလဝ် အထံက်အပင်နူ ညးချင်ကွာန်ကို၊ နူဌာနပညာ KNU ညိညကို
<p>ဂဏူဘာ ၅ -- ဘာကောန်ချင် အရေင် ရပ်လွတ် (ဟုံသုင်စောဲ လိက်ဇုတ်ခရိုင် နူအလို အသီ)</p>	<p>ဘာ နူဂကောံကောန်ချင်အရေင် ရပ်လွတ် တအ် သိုင်ခွဲလဝ်တုဲ အုပ်စုပ်ကောပ်ကဲမံင်၊ ပံင်တောဲလဝ်ကို ဂကောံ မဒုင်သဇိုင်ကို ညးချင်ကွာန်တအ်၊ လိက်ဇုတ် ခရိုင် ဗတောန်ဂ် မဒ် နကိုဘာသာမိကို တုဟ်ခြာမံင် (ကိုအလိုအသီကို)၊ နဲကဲဗတောန်ဂ်လေဝ် တုဟ်ခြာမံင်ကို၊ နူအလိုအသီ ဟုံသစုတ် သမ္မိလဝ်၊ ကွးဘာတအ် ပြိုင်ကောံဘာ ဟုံဝံ ဒ်ဒ်မာန်</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ဘာ KED (ဌာနပညာ KNU) ကောံ ဘာညးချင်ကွာန် မနွံတိုဘ် KNU ဟုံသေင် တိုဘ် KNU သြဇာတ်မံင်၊ ဘာမနွံဗဒိပ် ညးတုဒ်ဒ်ဂမိုင်
<p>ဂဏူဘာ ၆ -- ဘာဂကောံ မဒုင်သဇိုင် ညးချင်ကွာန် (ဘာပုဂ္ဂလိက)</p>	<p>လိက်ဇုတ် ခရိုင်ဗတောန်ဂ် မဒ် နကိုဘာသာမိ ကို တုဟ်ခြာမံင် (ကိုအလိုအသီကို) အိုတ် အစောန်၊ နဲကဲဗတောန်ဂ်လေဝ် တုဟ်ခြာမံင် ကို၊ နူအလိုအသီ ဟုံသစုတ်သမ္မိလဝ်၊ ကွး ဘာတအ် ပြိုင်ကောံဘာ ဟုံဝံ ဒ်ဒ်မာန်</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ဘာညးချင်ကွာန် တအ် မထံက်ပင်လဝ် မနွံတိုရးချင်သေင်ဇော် ကောံတိုရးချင်ကချေင် သကုတ်သွပ်ကျာ • ဘာလျှို မနွံတိုဘ် KNU (ဆဂး အုပ်စုပ် ကောပ်ကဲကို၊ ထံက်ပင်သြန်ကို ဝံနူ ဘာလကျာ် ခရေတ်)

<p>ဂဏူဘာ ၇ -- ဘာသုင်စောဲ လိက်ဇုတ် ခရိုင် နူဍုင်သအာင်</p>	<p>သုင်စောဲ လိက်ဇုတ်ခရိုင် နူဍုင်မူး မတိုင် ခဇက်လဝ်၊ ကွဲးဘာလူၚ် နူဘာတအ်ဏအ် ပြိုင်ကော့အာ ဘာမနွံ ဍုင်သအာင် မဆက်စပ် တအ် နှိမာန်</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ဘာ မနွံနော် ကချေင် မသုင်စောဲမံင် လိက်ဇုတ်ခရိုင် နူဍုင်အိန္ဒိယ၊ ဘာမေတ်ယေန် ကရေင်
<p>ဂဏူဘာ ၈ -- ဘာမူးအခိုင်ဘာ</p>	<p>ဘာ မကိုဖျုန် ကုအရေဝ်ဘာသာကောန်ဍုင် အရေင်ကို၊ ယေန်သ္မာင်၊ ဘာသာသာသနာကို၊ ဆဂး အခိုင်ဘာအလိုသီ ကွာတ်ဟေင် ပတောန်ကိုကောန်ဍုင်တအ်၊ အခိုင်ဥတု ကညင်ကိုဒ်ဒ်၊ အခိုင်သဝ်တဲ (အခိုင်ဘာတန် အလိုအသီ ဟွံမ့)ကိုဒ်ဒ် နှိမာန်ရ</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ပွဲမဂ္ဂိုင် ဂကောံဒုင်သဇိုင် ညးဍုင်ကွာန် မဆက်မံင်ကို ဂကောံသင် ဟွံသေင် ဂကောံ ဘာလကျိခရေတ်

ဟိုတ်နူပဋိပက္ခတဲ အရေဝ်ဘာသာလို ကောန်ဍုင်တအ် မဒးလုတ်ထေက်၊ လိက်ဇုတ်ခရိုင်လို မဒးပတောန်ကို ကောန်ဍုင်တအ် ထေက်(ဘာလိုကောန်ဍုင်ညးတအ် မဒးတိုန်ထေက်)ဂှ် ဒုင်သဇိုင်ကို ပရေင်ဒုင်စသိုင်ညးတအ်တဲ မိမတအ် ဖျေသဂုတ်ကွိုင်အိုတ်ရ။ ဂုန်နု ပဋိပက္ခရပ်လွတ် (ပေါ်ပတိုက်ဟွန်) တအ်တဲ မိမ ကောံ ညးဍုင်ကွာန်တအ် ဟွံမိက်ဒုင်တဲကွိုင် ဘာအလိုအသီ ကောံ သ္မာတ်ပရေင်ပညာ ဒွဲပတောန် ဗတ်ဘာသာဗျာရ။ ဟိုတ်နူပဋိပက္ခဟေင် နကိုအရေဝ်ဘာသာ သုင်စောဲ ပတောန်လိက်ကို၊ လိက်ဘာသာဇုတ်ခရိုင်ပတောန်ကို ညံင်ဂွံပြိုင်ပကာန်ကို အလိုအသီ သ္မာတ်ပရေင်ကောန်ဍုင်အရေင် ညးကိုညး ကတီုဒ်ကွိုင်ရ။ ဌာနပညာ ဂကောံကောန်ဍုင် အရေင်ရပ်လွတ်တအ် မနွံဒုင်လဝ်တအ်ဝံ တန်တံင် လတူအကဲအရာ ပရေင်ဓိုတ်လလံ ကောံ ပဋိပက္ခရ။ အခိုင်ဟွံပြေပြိုင် (ကုအလိုအသီ) မဂး သ္မာတ်ပရေင်ပညာညးတအ် သ္မာတ်ဘာတ်တံင်မံင် ကုသ္မာတ်အလိုအသီတဲ အခိုင်ဒေါလဝ် ပန်ဟေ်မဂး ပရေင်ပညာညးတအ် ဟွံသ္မာတ်ဘာ ကုသ္မာတ်အလိုအသီအိုတ်အစောန်ရ။ အခိုင်ဓိုတ်ညှိဟ်ညှိဝတ်မံင်မဂး ပရေင်ဆက်စပ်ကို သ္မာတ်ပညာအလိုသီ နွံဂ္ဂိုင်၊ ညးတအ် မိက်ဂွံ ပံင်ကောံကို သ္မာတ်ပရေင်ပညာအလိုသီတအ် ဂ္ဂိုင်ရ။ ဟိုတ်ဒ်ဒ်ဏအ်ရ အကဲအရာမူဝါဒပရေင်ပညာ ကောံ ပရေင်ဗွံက်ရပ်ရာ မနွံ ဒေသကောန်ဍုင်အရေင်တအ်ဝံ တန်တံင် လတူပဋိပက္ခ ကောံ ပရေင်ဓိုတ်လလံ ဇော်ကိုဇြဟတ်ရ။ အပွဲလွေင်ကမောန်ပရေင်ဓိုတ်လလံဂှ်လေဝ် ပရေင်ပညာ ဒ်တိုင်အဓိကရ။ ညးအာဂတပုတရ ပရေင်ပညာ ကောန်ဍုင်အရေင်တအ် ပမာဏဓိုတ်ထေက်ကြိုက် ဇော်ဓိုတ်အိုတ်ကို လညာတ်သ္မာတ်ဘာတ်တံင်ကွိုင်ဗျာ ဗိုဂှ်ဟွံသေင် ဇော်ဓိုတ်အိုတ်ကို လညာတ်ကွိုင်ညးပံင်ကောံဇေတ်ဇေတ်ရ။ အပွဲပရေင် ပလေဝ်ဓိုတ်ဓာတ် ကောန်ဍုင်၊ ပရေင်စီကူးကောန်ဍုင်တအ် ညံင်ဂွံဇော်ဓိုတ် လတူလညာတ်တအ်ဏအ်ဂှ်လေဝ် ညးတအ်ပါလုပ် ကောန်မံင် နဒ်ဒ် ညးမနွံကိုအရာအိုတ်ရ။

အပွဲအကဲအရာကချေင်ဝံ ဟိုတ်နူပေါ်ပတိုက် ကလေင်တန်ဒ်ကွိုင် စနုသ္မာံ ၂၀၁၁ ဂှ်တဲ အကြာ ကောန်ဂဏူကချေင်တအ် ပရေင်ကောံကလေံ နွံဂ္ဂိုင်ကွိုင်အိုတ်ရ။ ပွဲတေင် လကျုန်ဂျေင်ဖဝ် ဒ်တိုင်ရ (ဂ္ဂိုက်ကွဲးဆီလဝ် နူအေန်တာပျူ မကောန်လဝ် အကြာဂိတုဗရာ - မေ ကောံ ဂိတုအံက်တဝ်ပါ သ္မာံ ၂၀၁၅)။ အရေင်ညးကချေင်တအ် မသုင်စောဲဂ္ဂိုင် အရေင်ဂျေင်ဖဝ် တန်ဒ်ကွိုင်မံင် အရေင်ဟိုတ်အကြာ ကောန်ဂဏူကချေင်တအ်သီဖအိုတ်ဂှ် ဂကောံကောန်ဂဏူ ဂျေင်ဖဝ် ဟွံသေင်လျီတအ် ဓိုန်ရ ဟွံဒစိုဒစးအိုတ်ကိုလေဝ် ဂကောံလျီထေင်ခကျ ယင်ဝံ မဒ် ဟိုတ်ဖိုပြုသ္မာမ္မဲရေင်။ ကောန်ဂဏူမနွံ ပွဲမစုင်လေင် အပွဲဍုင် ကချေင်တအ် ပွဲမဂ္ဂိုင် မဒးဒုင်ဇီကပါဒ်မံင်ဒဒိုက် ဂုန်နုဟွန် မဒပ်ဟွန်ကိုဍုင်ဗျာတအ် ပွဲမကြံကြဲ ထပက်မံင်တဲ ဍုင်ထေင်မံင် ဒပ်ဟွန်ဗျာ တွာဟလိုင်ရ။ ဟိုတ်ပေါ်ပတိုက် ကလေင်ဒ်မံင် အပွဲဍုင်ကချေင်ဂှ် ပံင်ဂွံအာကို ပရေင်ဝးပကပ် အခေါင်အရာမိုတ်ကိုတဲ ကောန်ဍုင်ကောန်ကွာန် ညးမကေင်ချပ်လဝ် အနာဂတ်ဏအ် ညံင်ဂွံပါလုပ် အပွဲကိုဍုင်ဗျာ မွဲသကုတ်မွဲဂဏူတအ်ဂှ်လေဝ် သ္မာတ်ဘာတ်အာနူကသပ်ဂှ်တအ်ဏအ်ရ။ ပဋိပက္ခ တန်ဒ်ကွိုင်မွဲ အလန်ပုန်တဲ ဘာ KIO မအုပ်ဓုပ်ကောပ်ကဲလဝ်တအ်ဂှ် ဒ်ပတောန်လိက် ကချေင် ကောံ အင်္ဂလိက်သွး ဂ္ဂိုင်ကွိုင်တဲ လိက်ဗျာဂှ် ဒ်ပတောန်အေန်ဇော်ကွိုင်ရ။ ဣဏအ်ဝံ မဒ်လင်္ဂါဇိုင်

မိက်ဝံ့ သွေးခြာတိတ်နုသောတ်ပရေင်ပညာအလိုအသီကို၊ မိက်ဝံ့ခွဲပဒ် သွေးတ်ပရေင်ပညာ ကချေင်ကူးကူးမးမးမွဲရ။

သမဂကောန်ဂကူကရေင် (KNU) တုပစိတ်ဒေါက်ကွင်ပန်ဟော် ကုအလိုအသီ သွာံ ၂၀၁၂ ဂိတုဂျန်နဝါရီတော်ရ။ ဟိုတ် နူကူဏာအံတဲ ပေါပတိုက် မတန်ဒ်ကွင်မင် ဂျိုင်နူ ၆၀ သွာံဂံလေဝ် အုပ်ကွဲအာန်ဂိုရ။ ဒိုက်ပွင်စော်သွာံစိတ်ထေက်ကြိုက် ဘာဏာနပညာ ကရေင် (KED) မ KNU အုပ်ရုပ်ကောပ်ကာမင်တအ် ဒုင်သဇိုင်ကိုဖြဟတ်ညးညိုင်ကွာန်ကရေင်၊ အထံက်အရို နူတုဒါန်ညိုင်ဂမိုင် ကော် ဂကောံအလိုအသီဟုံသေင် (NGO) တအ်တဲ ခွဲပဒ်လဝ် သွေးတ်ပရေင်ပညာ မဒးထိုင်သးမွဲရ။ ဂကောံ ထံက်ပင်မင် နီ တအ်ဝံ့ လပါ်ညိုင်သေံတော်လေဝ် ထံက်ပင်ကွင်မင်ကို ညးတုဒဒိုက်တအ် သွာံပွဲမလအ်လကိုရ။ သွေးတ်ပရေင် ပညာဝံ့ စိုန်ရ ကိတ်ညီကို တင်နွဲပိုင်ညးဒေသတအ် ပွဲမဂိုင်ဂေင်ကို၊ နကိုသွေးတ် စော်ပိုဒိုင်ကိုက်ကိုလေဝ် တုဟ်သွေးတ်ခြာမင် နူသွေးတ်ပရေင်ပညာ အလိုအသီ ပွဲမထေင်လိုရ။ ပရေင်ပညာ KED ဝံ့ သွက်သမိုင်ပတိုန် အရေင်ဘာသာကရေင် (ပွဲတေင် ကရေင်သကပ်) ကော် ရေင်သွင်ကရေင်ကိုတဲ ကိုလပ်ဖျုန်ကို အရေင်ဘာသာဗွာ အောန်ကွဲကွဲရ။ နူအလိုအသီမွဲမွဲ ဟုံဝံ့ သလဝ်စုတ်သမ္မိတဲ ကူးဘာ ဘာတဲအာကို သွေးတ်ပရေင်ပညာ KED တအ် သွက်ဝံ့ပြိုင်ကွဲဘာအလိုအသီကိုဒ်ဒ်၊ သွက်ဝံ့ ကလိဝံ့ အခေါင်အရာပညာ မနွဲအပွဲဒုးညိုင်ဗွာဂ် ဟုံလောဲအိုတ်အစောန်ရ။ KNU ဒေါပန်ဟော်တဲ လေင်ကမောန်ပရေင်စိုတ်လလံ မံက်ကတပ်ကွင်ပက်ဟုံဂတာပ် ညးမဒးဒုင်ပဆဲပြိုင်လဝ်တအ်လေဝ် ဌာန်ညး ညးဝံ့ကလေင်စံကွင်တဲ ညိုင်ဝံ့ပင်ပစိုပ်အာကို တိမိဒ်မညးတအ်ပုန်ဂ် ရုပ်ရာမံက်တိုန်ကွင်ရေင်။ သွင်အကဲအရာတအ်ဏာအ် ညးတာလျိုင်ပရေင်ပညာ ကောန်ဂကူကရေင် တအ်လေဝ် အနာဂတ်ဏာအ် သာ်လို KED ဝံ့ဆက်ဒတူလိုင်အာ၊ ဝံ့ဆက်ဆောံအာကို အလိုအသီကို ချပ်ဇန်မင်အိုတ်ဖိုတ်ရ။

အကြာဓါလပါ်ပရေင်တေင်မျိုဟ်မနွဲကွင်ပွဲမထေင်လိုပိုင်ပွင်ဓါစော်သွာံကိုလေဝ် နကိုဟော်ညိုင်မန်တိုတုပစိတ်ထေက်ကွင်စုတ်တဲ သွက်ဝံ့ဒေါပန်ဟော် ကုအလိုအသီ အပွဲသွာံ ၁၉၉၅ ဂ်ရ။ သွင်အကဲအရာဏာအ် ကမ္မတီပရေင်ပညာကောန်ဂကူမန် (MNEC) မနွဲသွင်တဲ ဟော်ညိုင်မန်တို (NMSP) ခွဲပဒ်တိုန် သွေးတ်ပရေင်ပညာမွဲကိုရ။ အပွဲယင်သွေးတ်ဝံ့ အဆင်တန်မူလဂ် မဒး သုင်စောဲအရေင်ဘာသာမိ (အရေင်ဘာသာမန်) တဲ စိုပ်အဆင်တန်ဒေါင်ပက် မဒးသုင်စောဲအရေင်ဘာသာဗွာရ။ လိက်ဇုတ်ခရိုင် ညးတအ် မသုင်စောဲဂ် အောန်ကိုဂျိုင် ဒုင်လဝ်သဇိုင်ကို ဇုတ်ခရိုင်အလိုအသီတအ်ရ။ ကူးဘာ ဘာတဲအာကို ဘာကောန်ဂကူမန် တအ်ဂ် ဟိုက်ဝံ့အာ အရေင်ဘာသာမန် ခိုတ်ခိုတ်တဲ မွဲအခိုင်စပ် ဝံ့သိုအခေါင်သု်လိက် ၁၀ တန် အပွဲဘာအလိုအသီ (ဗွာ) ကိုရ။ ကာလ မဒးပြိုင်ပဆဲဘာမဂး ဟိုတ်နူဟုံလေဝ်အရေင်တဲ ပြုသွာဟုံဒ်မွဲသ် ဆဂးဟိုတ်နူ သွေးတ်ပိုပြိုင်ဘာအလိုအသီ ဒုင်တဲကူး ဘာကို၊ ဟိုတ်နူ (ပရေင်ညိုင်ကွာန်၊ ပရေင်ယေန်သွင်ပရေင်မိုတ်) မဆက်စပ်ကိုအာစာတအ်ဟေင် ကိစ္စဇော်ဇုတ် ကတိုဒ်ကွင်နွဲရ။

ဒေါပန်ဟော်၊ ပရေင်ပညာကောန်ညိုင်အရေင် ကော် ပရူကိစ္စပတောန်လိက် ဒုင်သဇိုင်ဘာသာမိ (ဘာသာကောန်ညိုင် အရေင်) -- ကိုန်ညိုင်သွေးတ်ဖေတ်ဒရာ ဒက်ပတန် နူအဆင်သွင်

အပွဲ လိက်သုတေသနပို (လပ်(လ်) ကော် သော(ထ်) ၂၀၁၃) ကျောန်လပ်တေံ ဂမိုင်လို ပရေင်ဒေါပန်ဟော် (ပွဲတေင်ဒေါပန် ဟော်ဒေသမန်) ပံက်ကိုဂိုင်မာန်ကွင် ကုပရေင်ပညာကောန်ညိုင်အရေင်တအ် သွက်ဝံ့သွဲပတိတ် ပရေင်ရေင်တိုင်ဖို အပွဲတိုဒ် မအလိုအသီတအ် အုပ်ခလံလဝ်တဲ ဝံ့ပတောန်ကွင်ကို ကောန်ဇုတ်တအ်ပညာ မဒုင်သဇိုင် အရေင်ဘာသာမိ (အရေင်ဘာသာ ကောန်ညိုင်အရေင်) သွဲသွဲလးလးမာန်ကွင်ဂ် ဗွဲက်ထွဲး သိုဂိုပ်ပါ်ထွဲးလပ်နွဲရ။ ဂုန်နူ ဒေါပန်ဟော် အကြာအလိုအသီ ကော် ဂကောံရပ်လွဟ်ကောန်ညိုင်အရေင်တအ်တဲ သွေးတ်အကြာအလိုအသီ ကော် ဂကောံကောန်ညိုင်အရေင်တအ် သာတဲကွဲာံဒုဂျိုင် တဲ ဒ်ပင်တောကျောန်ကွင်ကမောန် ဂျိုင်ကွင်ကိုရ။ ဆဂးလေဝ် ဒဒ်ရ အပွဲဘာအလိုအသီ ပတောန်လိက် ဒုင်သဇိုင်ဘာသာမိ (ဘာသာကောန်ညိုင်အရေင်) ဟုံမွဲမင်ဖိုတ်ဂ် ကောန်ညိုင်အရေင်ညးမနွဲအဆင်နာနာတအ် ဒ်ခေင်မင်ရ။ နကိုအဲ ညးချူလိက် ဏာအ်လေဝ် ဝိုင်ဖေက် အလိုအသီ သုင်စောဲ အခေါင်အရာ မကလိဝံ့နူဒေါပန်ဟော်တဲ အဝိုအာဏာညးတအ် ဝံ့အုပ်ခလံအာ ဒေသတိုဒ် မညးတအ် ဟုံကေင်စုက်လုက်မွဲလော်၊ ဒေသတိုဒ် မကေင်ဒ်လဝ် ပေါပတိုက်တအ်ကိုရ။ နဲအလိုအသီတအ် အုပ်ခလံ တအ်ဂ် သိုင်ကိုဘာ၊ ပလံင်ကိုအာစာ သွက်ဝံ့ပတောန်လိက် အပွဲဒေသပစ္စန္ဓရးတအ် ပါလုပ်မာန်ရ။

သွင်အကဲအရာဒေါ်ပန်ဟော်ညးတအ် (၁၉၉၄ ဂ်မွဲ၊ ၁၉၉၅ ဂ်မွဲ) ဂ် စိုန်ရ အခက်အခဲ နာနာသာနွံကျါ၊ ဩန်ဂအုံရုံဂပ်ဂပ် ဟုံမွဲကျါကိုလေဝ် KIO ကို ဟော်ညးမန်တို့ (NMSP) ကို သွဲပတိတ်ကျါ သွောတ်ပရေင်ပညာညးတအ်ရ။ ရံင်အာအကဲအရာလပါမန်မဂး ဆေင်စပ်ကို လှေင်ကမောန်ပရေင်စိုဟ်လလံကို၊ ပရေင်ပြုပြေင်ပြင်သွဲကျိန်ညးဗွဲမသွဲလး ကိုတဲ လညာတ်နွံမံင် ဇီသ်ကိုလေဝ် အကြာသွောတ်ပရေင်ပညာ အလိုအသီ ကော် ကောန်ညးအရေင်တအ်ဂ် ဆက်စပ်ကို ပရေင်ပညာကောန်ညးအရေင် ကော် ပရူကိစ္စပတောန်လိက် ဒုင်သဇိုင်ဘာသာမိ (ဘာသာကောန်ညးအရေင်) တဲ ပရေင်ပံင်တော၊ ပံင်စဗိုပ် တန်ဒ်ဇော်မောဝ်ကျါမံင် သိုက်သိုက်ရ။ ပါနူလိက်ဗွဟ်မန် ကော် ဝင်မန်တအ်တဲ လိက်ဇုတ်စရံင်ပတောန်မံင် ဘာကောန်ဂကူမန်တအ်ဂ် တုပ်တံင် ကုဇုတ်စရံင်ဘာအလိုအသီ သွဲသွဲလးလးရ။ ဆဂးလေဝ် ရံင်အာအကဲအရာ ကရေင်ကို၊ ကချေင်ကိုမဂး အကြာသွောတ် ပရေင်ပညာဒေသ ကော် အလိုအသီဝံ တင်သွောဲခြာ မနွံမံင် ဗွဲမထေင်လိုရ။

သွက်ဂွံကလိဂွံ တမ်ရိုဟ် (သိုဩန်ဘဏ္ဍာ၊ သိုတမ်ရိုဟ်မိုဟ်) ရုံဂပ်ဂပ်ဂ် စိုန်ရ ခက်ခဲကျါ ဇော်ကိုဗြဟတ်ကိုလေဝ် ဘာ KIO၊ NMSP ကော် ဘာကရေင် KNU တအ်ဝံ တုဘာ မဒ် ညးဒေသညးကွန်တအ်ဟေင်၊ အာစာပတောန်လိက် မဒ်ဒေသတိုက်ညး တအ်ဟေင်၊ တဲ သိုပတောန်မံင်ကို ပညာဒုင်သဇိုင်အရေင်ဘာသာမိ (အရေင်ဘာသာကောန်ညးအရေင်) အောန်အိုတ်အဆံင်မူလ အိုတ်ရ။ သွင်အကဲအရာ ကွာညးမဒ် ကျိပ်သကိုပ်ဂမိုင် ဟုံဂွံသီကို ကိစ္စပရေင်ညးကွန် မွဲအဆက်လှေင်ကမောန် ပရေင်စိုဟ် လလံဂ် သွောတ်ပရေင်ပညာ ကောန်ညးအရေင် (ဂကောံရပ်လွဟ်ကို၊ ဂကောံမဒ်သဇိုင်ကို ညးညးကွန်တအ်ကို) ပွဲညးဗွဲတအ်ဝံ ဥပမာ ဗိုပြင် ကံကုသိုကောန်ညးအရေင်တအ် ညးတအ် ဖန်ဖက်ကေတ်စ ချိုတ်ချိုတ်ပျိုတ်ပျိုတ်မွဲရ။ ပေါသီကို ပရေင်ညးကွန်တအ်ဂ်လေဝ် ဘိုအ်ဂွံအာ အခိုင်လအ်လ အယောင်အလာ နွံမံင်တုဟလိုင်ရ။ နဲကဲဆိုက်ဗဒက် ဗွဲကဲရပ်ရာ ကောန်ကမောန်မဆေင်စပ်ကို ပရေင်ပညာ (ပရေင်ပညာဝံ သွက်ညးညးကွန်ကောန်ညးအရေင်တအ် မဒ်တင်ကိစ္စဇော်အိုတ်မွဲရ) သာ်ဏအ်ဂ်ကော်ခဲစ “ ကျိန်ညးသွောတ်ဖေတ်ဒရာ ဒက်ပတန်နူအဆံင်သွင် ” မာန်မံင်ရ။ အနာဂတ်ဂတဏအ် ဗိုပြင်သွောတ်ပရေင် ညးကွန်ကို၊ သွောတ်အုပ်ရပ်ညးညးကွန် ကာလသုင်စေတိုန် ဗိုပြင်သွောတ်ဖေတ်ဒရာမဂး ရပ်ရာ ဒ်ကျါသာ်လိုမာန်၊ နဲဗွဲကဲ ကမောန် ဗိုလိုဒ်ကျါမာန်ဂ် လျှဟ် ရံင်အကဲအရာ နမူနာဥပမာ သွောတ်ပရေင်ပညာကောန်ညးအရေင်တအ်မဂး တီကေတ် မာန်မံင်ရေင်။ ပိုမိက်ဂွံ ပတိုန်ဏာ ဂလာန်မွဲဂ် “ ဌာနပရေင်ပညာကောန်ညးအရေင်တအ်ဝံ သိုင်ခွဲဒက်ပတန်မံင် သွောတ်ဗိုပြင် သွောတ်ဖေတ်ဒရာ နူအဆံင်သွင်စိုပ်လတူ ” ရ။ ဌာနပရေင်ပညာတအ်ဏအ်ဝံ တင်တုပ်စိုတ်ပရေင်ညးကွန်အဆံင်လတူမွဲမွဲ ဟုံကလိဂွံဏီကိုလေဝ် ပကောံပကေတ်စန်ဒက် ညးမဆက်စပ်နူဒေသတအ်တဲ သွောတ်အုပ်ရပ်ကောပ်ကောံ ပရေင်ပညာညးတအ်မွဲ ညံင်ဂွံတန်ဒ်ကျါဂ် ကောန်ကျါအိုတ်ရ။

နကိုသကုတ်အစီအဇန် ပေါသီကိုပရေင်ညးကွန်မွဲကိစ္စမူဝါဒအရေင်ဘာသာ၊ မူဝါဒပရေင်ပညာတအ်ဂ် မဒးသီကိုအာမံင်ဏီကိုရ။ တင်စို ကောန်ညးအရေင်တအ်ဝံ နူပေါသီကိုပရေင်ညးကွန်ဟေင် ဖအိုတ်ကေံပဋိပက္ခ မတန်ဒ်ကျါ အကြာကောန်ညးအရေင် ကော်အလိုအသီတဲ ဒက်ပတန်အာ ကျိန်ညးအရေင်တအ်ဒရာမွဲမာန်ရ။ သွောတ်ဖေတ်ဒရာနကိုလညာတ်လိက်ဘာသာပရေင်ညးကွန်ကို၊ ဗိုပြင်ဖျေံအစီအဇန် သွောပ်ဥပဒေဒက်ပတန်ညးကို တန်ဒ်ကျါ လအ်လကာမာ၊ သွက်ဂွံကတ်လူတ် လိက်ပတ် မပတံကို အကြာတိုရးနာနာ၊ သကုတ်ဒေသညးကွန်နာနာ ဗိုလိုဆက်စပ်မံင်တအ် ပါလုပ်တဲရ။ အပွဲအကြာကောန်ဂကူညးတအ်ကို၊ အကြာကောန်ဂကူဂမိုင်ကို သာ်လိုဆက်စပ်အာရေင်ဂ် ဂကောံမိုဟ်ကောန်ညးအရေင် မနွံတန်တံင် ကျိန်ညးဗွဲတအ် ဟုံချပ်လပ်မွဲသာ် ဒ်မာန်ကိုလေဝ် အပွဲပရေင်ကိစ္စဏအ်ဝံ ဗိုပြင် ကံကုသိုညးတအ် ညးတအ် ဖန်ဖက်မံင် ခိုင်ခိုင်ကျိက်ကျိက်မွဲဗို နွံမံင်ရ။ ကံကုသို ညးတအ် ညးတအ်ဝံ ဖန်ဖက်ကေတ်ကေတ်ဂ် မဒ် တင်ရန်တုအ် ပရေင်ပုန်ဂတး ကောန်ညးအရေင်တအ်မွဲကိုရ။ ဟိုတ်ဂ်ရ ပိုမိက်ဂွံ ပတိုန်ဏာ ဂလာန်မွဲဗွဲနဂ် ဆေင်စပ်ကို မူဝါဒအရေင်ဘာသာ (ပွဲဘာကိုဒ်၊ ဒွါပရေင်အုပ်ရပ်ကိုဒ်) တဲ ဒတူလိုင် ကောန်ညးအရေင်ဂမိုင်တအ် ဗိုလိုနွံဂ် တီညာတ်လပ်မဂး ဆက်စပ်ကိုလှေင်ကမောန် ပရေင်စိုဟ်လလံ (ကျောပ်ဗိုသွင်တေံညး) တဲ ပရူကိစ္စဗွဲမဂိုင် ဒွါလိုညးတအ် ဒတူလိုင်အာမာန်ဂ် ခါတ်အကဲကေတ်မာန်မံင်ရေင်။

ဂုန်နူလှေင်အစီအဇန် ပရေင်စိုဟ်လလံ မတန်ဒ်မံင် အပွဲကျိန်ညးဗွဲတဲ လတူပရေင်ပညာကောန်ညးအရေင်ကို၊ လတူကိစ္စ ပတောန်လိက် ဒုင်သဇိုင်ဘာသာမိ (ဘာသာကောန်ညးအရေင်) ကိုဂ် ပရေင်ဇီကပါ လပါလသျှန်အပံင်ကို၊ လသျှန်အနက်ကို ကတိုဒ်မံင်ရ။ ဗွဲယေဘုယျဟိုမဂး အကြာကိစ္စပရေင်ပညာ ကော် လှေင်အစီအဇန် ပရေင်စိုဟ်လလံ အဆက်အစပ်ဟုံမွဲ

ကျင်လားလားရ။ ဆဂး ဒဒ်ရ လပါ်အလိုအသီ သိုနကိုဝိုပြင် ရေင်တျင်ပရေင်ပညာ ကောံ သိုင်ခံပတန်ကိုဘာတဲ သွဲပတိတ်မံင် အဝိုဩဇာအာဏာဉာဏာဉာဏာဉာဏာ ညံင်ဂွံစိုပ်ကျင် ချိုဝါ မွဲအခိုင်တေံ မကေင်ဒ်လပ် တိုက်ဗူးစးကို၊ ချိုကောန်ညိုင်အရေင်တန်ဟေင် ဗွဲမဂိုင်တန်တံင်တန်ကို ညးဒေသတန် ဟံင်စိုတ် ဒစိုဒစးမံင် သွဲသွဲလားလားအိုတ်ရ။ ဟံင်ချပ် ပရူပရေင်ချီဒရာင်၊ ဌာန်ရေင် တျင်ဖို ညးညိုင်ကွန် မနွံမံင် အပွဲဒေသတဲတဲတန်၊ ဟံင်သေင်သံဂ် ဟံင်ချပ်ပလုပ် ပရေင်ဇီကပါ် လတူအပြင်အသွဲ ပရေင်ဇိုတ် လလံ ကောံ ပဋိပက္ခမွဲသံ ဂကောံညိုင်ဂမိုင် မကိုမံင် အထံက်အပင်တန်ကို၊ သိုဂကောံတုဒါန်တန်ကို -- ရန်တုဒါန်နွံ ဟံင်သေင်ဒ်မန် -- ထံက်ပင်မံင်ကို ဗျူဟာ အလိုအသီ ညံင်ဂွံဒက်ပတန် သျှောတ်ဖိုပြင်ညးတန် အပွဲတိုက်ဒေသ ပဋိပက္ခ မကေင်ဒ်လပ်ရေင် နကိုကောန်ညိုင်အရေင်တန် ဒ်မံင်ခဝိုင်ရ။

အပွဲလိက်ကသုက် တုပ်စိုတ် ဒေါ်ပန်ဟေင်အလုံမွဲညိုင် (NCA -- KNU တုပ်စိုတ်ထပက်လပ် စွတ်တဲ၊ ဆဂး KIO ၊ NMSP တန် ဟံင်ထပက်လပ်လံ) အခန်ဇော် ၆ ဝံ သလပ် စွတ်သမ္ဘိအခန်ကဏ္ဍ ဂကောံကောန်ညိုင်အရေင်ရပ်လွတ် မထပက်လပ်စွတ်တဲတန် ပါလုပ်ရေင်တျင်မံင် ပရေင်ပညာ၊ ထတ်ယုက်၊ စီမန်ကောပ်ကဲ သယံဇာတသဘာဝ ကောံ ပရေင်ဂိုကျိုက်ကို၊ ဆက်ပုန် ပံင်တေံကို အလိုအသီတဲ ပရေင်ကိစ္စတန်ဏာန် သွက်ဂွံဖောန်ဗြေပ်တဲတက် တိုက်ဂလေပ် ဝံအခိုင်ဒင်တဲကျင် အရိုအပင်နူ ဂကောံညိုင်ဂမိုင်ရေင်။ အခန်ကဏ္ဍ ပရေင်အုပ်စုပ် ကောံ ပရေင်ရေင်တျင်ဖို ညးညိုင်ကွန် နူဂကောံတုပ်စိုတ်ထပက်လပ် စွတ်တဲ NCA တန်ဂ် နကိုအလိုအသီ သကျင်စွတ်သမ္ဘိဗက်ဟံင်တပ် ဂကောံညးတန် မဒးဒင်ပြင်ဒ်အာ ဂကောံသပုန်တြံ (ဂကောံမကေင်ဒ်လပ်သပုန် မကေင်ဒ်ဒစးကျင်လပ် အလိုအသီ) ရ။ ဂကောံကောန်ညိုင်အရေင်ရပ်လွတ် မလုပ်ထပက်လပ် စွတ်တဲ အပွဲလိက်ကသုက် NCA တန်ဝံ ဟိုတ်နွံကျင်အခိုင် ဗူးတိုက်နူ နဒ်ဒ်ဂကောံ မနွံပိုင်မူးသျှောပ်ဥပဒေ (သျှောပ် ၁၇။၁) တဲ ပရေင်ပံင်တေံကောန်ကမောန် ပရေင်ဖောန်ဗြေပ် မွဲစွံကောံ ဂကောံမိတ်သဟဲညိုင်ဂမိုင်ဂ် လေဲသွာကျင် တွာဟ လိုင်ရ။

အတိုင်ဗွဲက်ထူးလပ်တဲတဲတေံရ ပရေင်သီကီတက်ကျာ ပရေင်ညိုင်ကွန် အကြာညးမပါလုပ်ဆက်စပ် နူသွင်နာနာတန် မံက်ကတပ်တိုန်မဂး ကိစ္စအဓိက မဆက်စပ်မံင်ကို ပရေင်ပညာကောန်ညိုင်အရေင် ကောံ ပရူကိစ္စပတေန်လိက် ဒင်သဇိုင် အရေင်ဘာသာမိ (အရေင်ဘာသာကောန်ညိုင်အရေင်) တန်ဂ်လေပ် မဒးသီကီအာကိုရေင်။ (အတိုင်ရန်တုဒါန်လပ် အပွဲ NCA မဂး) အတိုင်လျှောပ်ဉာ် ပရေင်ကမောန်ဇိုတ်လလံကိုဒ် ဟံင်သေင်မဂး ဆက်စပ်ကို ပရေင်ပြင်သွဲ ပရေင်ညိုင်ကွန် ကောံ ပေါရဲမဲ ကိုန်ညိုင်ဗွာတဲကိုမဂး ပေါသီကီတက်ကျာ ပရေင်ညိုင်ကွန်တန် တန်ဒ်ကျင်မန်မံင်ရ။ အကြာ ဝံကလိဝံတင်တုပ်စိုတ် ချက် လိက်ကသုက် NAC (ကောံ တင်တုပ်စိုတ် ဒေါ်ပန်ဟေင် မကလိဝံ သွာ်ကျာကျာတေံ) ကောံ တင်တုပ်စိုတ် သွက်သျှောတ် ပရေင်ညိုင်ကွန် သွဲသွဲလားလားမွဲဂ် အခိုင်ပါ်ပါသီကီကယုန်ခဝါတ်စိုတ်ဓမ္မတာ လန်လအာမန်ရေင်။ အခိုင်အကြာလျှာ်ဏာန် သွက်ဂွံထံက်ရိုအာ ဂကောံကောန်ညိုင်အရေင်ရပ်လွတ်တန်ကို၊ ဂကောံမပါလုပ်ဆက်စပ် ရေင်တျင်မံင် ဖိုညးညိုင်ကွန်တန် နကိုပရေင်ပညာ၊ ပရေင်တုတ်သအာင်တန်ကို ဗွဲမပြဟ် မဒးဗွဲက်အာရုပ်ရာရေင်။ ပတပ်ဏာကို ပရေင်ထတ်ယုက်မဂး ပရေင်ပညာဝံ ဝိုန်ရဆက်စပ်ကို ပရေင်ညိုင်ကွန်ဂိုင်၊ နကိုသဘာဝ ချိန်စတ်ဂိုင်ကိုလေပ် ဂမိုင်လီ ပရေင်လျှောပ်ကမောန်ဇိုတ် လလံ အံင်ဇူး၊ ဟံင်အံင်ဇူးဂ် တန်တံင် တင်နွံပိုက် ကောံ တင်ကော်ဆ မဆက်စပ်မံင်ကို ပရေင်ပညာကို၊ မူဝါဒအရေင်ဘာသာ ကိုရေင်။ ဟိုတ်ဂ်ရ တုပ်စိုတ်ထပက် NCA တဲဗက်ဟံင်တပ် ကာလမဒးတက်ကျာပြဟ်ပြဟ်ပြဟ်မဂး ပရေင်ပညာ လေပ် မဒးပါလုပ်သီကီထေက်ရ။ သွက်ဂုန်ဖိုသွက်ညးညိုင်ကွန် မကေင်ဒးဒင်လပ် ဘဲဒဏ်တန်ဂ် နူပရေင်ပညာမွဲအဆံင်ဟေင်

၂ ပိုဒ် ၂၅ (“အစီအဇန်ကမောန် ကာလအခိုင်အကြာ”) -- “ဂကောံကောန်ညိုင်ရပ်လွတ် ညးမထပက်လပ် စွတ်တဲသိုဖအိုတ်ဂ် မဒ် ဂကောံ အဓိက မနွံကိုတာလျိုင် သျင်ပတိုန် အသိုင်ပရေင်ဖောန်ဗြေပ်၊ ပရေင်ဂိုကျိုက်၊ ပရေင်ညိုင်ဝတ်ဒေသ ကောံ ပရေင်ဇိုတ်လလံ သွက်ညးညိုင်ကွန် မနွံ တန်တံင် တိုရး၊ ဒေသဇော် မဆက်စပ်မံင်တန်ရေင်ဂ် ပိုသွာ်ဗွတ်သမ္ဘိရ။ အယော ဗွဲက်မံင်ရပ်ရာ၊ ပညီပညပ်မံင် ညံင်ဂွံ ခရ်ဇိုတ်လလံဂ် သီကီတုပ်စိုတ်ညးသကန်တဲ ကောန်ဇိုတ်အာ ပရေင်ကမောန်အစီအဇန် တန်ဏာန်ရေင်။ (၁) ပရေင်ကမောန် ဖောန်ဗြေပ် ထတ်ယုက်၊ ပညာ၊ ပရေင်ဗိုတ်၊ ပိုန်ဒြပ် ညးညိုင်ကွန် မတန်တံင်တန်၊ (၂) ထိုင်ဒပ်မံင်မွဲအာ ပွိုပျူသဘာဝ၊ (၃) ဗွဲက်ကောန် ပရေင်ကမောန် သွက်ဂွံ ထိုင်ဒပ်မံင်မွဲ ဖောန်ဗြေပ်အာ ယေန်သွင်အခိုက်ကွာ၊ လိက်ပတ် ကောန်ညိုင်အရေင်တန်၊ (၄) ပရေင်ကိစ္စ မဆေင်စပ်ကို ဇိုတ်လလံ ကောံ ပရေင်ညိုင်ဝတ်၊ ပရေင်အုပ်]လီ သျှောပ်ဥပဒေ အပွဲတိုရး၊ သကုတ်ဒေသဇော်ဂမိုင်၊ (၅) ပရေင်ကိစ္စ ဒင်တဲ အထံက်အရို နူညးတုဒါန် သိုအပွဲညိုင်၊ သိုမူးညိုင် သွက်ဂွံ သျင်ပတိုန် အသိုင်ဖောန်ဗြေပ်ဒေသ ကောံ ဘဲဒကေပ်အစောန်စရာ ညးပါလုပ်ဂမိုင်၊ (၆) သျင်ပတိုန် အသိုင်ဖောန်ဗြေပ်ဒေသ ကောံ ဘဲဒကေပ် အစောန်စရာ ညးပါလုပ်ဂမိုင်၊ (၇) သွက်ဂွံ ဖအိုတ်ကမေံ ဂဥုမုး ဟံင်လုပ်ပိုင်သျှောပ် ပံင်တေံကောန်အာမွဲစွံ။”

မူဝါဒ မဆောင်စပ်မိင်ကို အရေဘာသာ ကျော် ပရေင်ပညာ -- ကဏ္ဍ မသွစူးကို ဒတူလိုင်ပရေင်ချင်ကွာန် ဝဲမသွဲလး

ဆက်စပ်ကို မူဝါဒအရေဘာသာ ကျော် ပရေင်ပညာ (မူဝါဒဆောင်စပ်ကို အရေဘာသာလို ဂပ်ဂပ်သင်စေအာ နဒဒ်အရေဘာသာသင်စေဘာ) တဲ ညးမပါလုပ်ဆက်စပ်တအ်သိုဖအိုတ် သာ်လိုဒတူလိုင်ဂံ သိုရင်တဲ အင်္ဂလကျုန်၊ ပရေင်စိုတ်လုပ်စ မဆက်စပ်ကို ကိုန်ချင်ဗာဗိုလို၊ လွှပ်ဘ်ပရေင်ကမောန်စိုတ်လလံ ဗိုလို ညးတအ် မိက်ဂံကိုဒ်ဂံ တီကေတ်မာန်ရောင်။ ပရေင် သီကို မဆက်စပ်ကို ဒိုဝါ ကျော် အနာဂတ်ပရေင်ပညာ ကောန်ချင်အရေင်တအ်ဝဲ ဆောင်စပ်ကို ပရေင်ဆက်စပ်အကြာ အလို အသီတိုရ်၊ အလိုအသီကိုန်ချင်ပင်ကောံ ကျော် ဂကောံပရေင်ချင်ကွာန် ကောန်ချင်အရေင်တအ် သာ်လိုနွံအာဂံ တီကေတ်မာန် ကိုရောင်။ ခံက်အင်သွပ်ဝဲ ဝဲက်ထွေးလပ် ကသပ်ဂွန်တအ် ဏအ်ရ။ ဂကူဆိုဂိုင်မာန်အိုတ်ဟေင် ဝဲက်ထွေးလပ်ရ။ တန်တ် လတူ အကဲအရာတဲ တင်ဒတူလိုင်တအ် တွဟ်ခြာအာ ဒ်မာန်မင်ရ။

ခံက်အင် ၂ -- ဆက်စပ်ကို အရေဘာသာ၊ ဘာတန် ကျော် တင်နွံပိုက်ပရေင်ချင်ကွာန်တဲ တင်ဒတူလိုင် သာ်လိုနွံ

တင်နွံပိုက်ပရေင်ချင်ကွာန်	ဘာတန်	အရေဘာသာ မသင်စေသွက်ပရေင်အုပ်စုပ် ကောပ်ကဲ
<p>ဗူးစးသွးပွး ပရေင်ချင်ကွာန် ကောန် ချင် အရေင် (ပါတိတ် နွံ ကိုန်ချင်ပင် ကောံ၊ ခွဲဗဒ် ကိုန်ချင်တို)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • (ဂကောံကောန်ချင်အရေင် ရပ်လွဟ် တအ် ဒ်မာန်) ပိုင်ပြီအုပ်စုပ်ကောပ်ကဲ၊ ထံက်ပင်သြန်ဘဏ္ဍာ ဘာတန်တအ် ဝဲမဗူးစး • စိုပ်အဓိကကို အရေဘာသာ ကောန် ချင်အရေင် (တဲ အင်္ဂလိက်၊ ကြက်)၊ ဖအောန်ထေံ ပရေင်ပတောန်အရေင် ဘာသာဗာ (ဆဂး ဟံပတောန်ရဟံသေင်) • လိက်ဇုတ်ခရိုင် တွဟ်ခြာကို အလိုအသီ ဝဲမထေင်လို 	<ul style="list-style-type: none"> • သောတ်ပရေင်အုပ်စုပ် အလိုအသီ (မပတံ ကို သိုသောတ်ဥပဒေသောပ်ခရ်) --သင်စေ အရေဘာသာ ကောန်ချင်အရေင် • သင်စေ အရေဗာဗိုညို၊ သင်စေ အရေင် အင်္ဂလိက်၊ ကြက်၊ ကို
<p>သောတ်ဖေတ်ဒရာ မနွံကို ဖြဟတ် ဂိုင်ဂိုင် (တိုရ် ကောန်ချင် အရေင်တအ် အခေါင်ဇကု ဇကုဖန်ကေတ် နွံတွာဟလိုင်)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • (ကလိဂံ သြန်ထံက်ပင် နွံအလိုအသီ ကိုန်ချင်ပင်ကောံ ဒ်မာန်) ပိုင်ပြီအုပ်စုပ် ကောပ်ကဲ၊ ထံက်ပင်သြန်ဘဏ္ဍာ ဘာ တန်တအ် ဝဲမဗူးစး • စိုပ်အဓိကကို အရေဘာသာ ကောန်ချင် အရေင် (တဲ အင်္ဂလိက်)၊ တဲ အရေင် ဘာသာဗာ (ဆဂး ဟံပတောန်ရဟံသေင်) • လိက်ဇုတ်ခရိုင် ဆက်စပ်မိင်ကို အလို အသီ၊ ဆဂး ပရေင်တွဟ်ခြာ မဆက်စပ်ကို ဒေသလေပ် နွံ ဝဲမထေင်လို 	<ul style="list-style-type: none"> • သောတ်ပရေင်အုပ်စုပ် အလိုအသီ (မပတံ ကို သိုသောတ်ဥပဒေသောပ်ခရ်) --သင်စေ အရေဘာသာဗာ (အရေဘာသာ ကိုန်ချင် ပင်ကောံ၊ အရေဘာသာ သင်စေ အကြာ ကောန်ဂကူဟလိုင်)၊ တဲ သင်စေ အရေင် ဘာသာ ကောန်ချင်အရေင်

<p>သောတဖေတ် ဒရာ မနွံကို ဖြဟတ် အောန်အောန် (ဗဟိုရပ်ဇုန်ယုအ်ဖျေလဝ်) -- ကိုန်ချင်ပံင်ကောံ ကောန် ဂကူ ကောန်ချင် အရေင် တအ်</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ဘာတန်ဝံ (နကို အစီအဇန် ပရေင်ပြင် သှာဲ သောတ ပရေင်ပညာတဲ) အလိုအသီ ကိုန်၊ နူဒေသကိုန် အုပ်ဓုပ်ကောပ်ကဲအာ၊ ဩန်ထံက်ပင် ကလိဝံ ဗွဲမထေင်လို နူ အလိုအသီတိုရ်းကို၊ အလိုအသီကိုန်ချင် ပံင်ကောံကို • အရေင်ဘာသာဗျာ ကောံ အရေင်ကောန် ချင်အရေင်ဂမ္တိုင် (တဲအရေင်အင်္ဂလိက်၊) နကိုလိက်ဘာသာ ဗတောန်မဲ့၊ နကိုအရေင် ဘာသာ သုင်စောဲဘာဟံသေင် • ဒုင်လဝ်သဇိုင် လတူ လိက်ဇုတ်ခရိုင် အလိုအသီ ကိုန်ချင်ပံင်ကောံ၊ ပရေင်တုတ်ခြာ မဆက်စပ်ကို ဒေသလေဝ် နွံ 	<ul style="list-style-type: none"> • သောတပရေင်အုပ်ဓုပ် အလိုအသီ -- သုင် စောဲ အရေင်ဘာသာဗျာ နဒဒ် အရေင်ဘာသာ သဇိုင်ကိုန်ချင် (အရေင်ဘာသာ သုင်စောဲ အကြာကောန်ဂကူဟလိုင်)၊ တဲ သုင်စောဲ အရေင်ဘာသာ ကောန်ချင်အရေင် ဂမ္တိုင်ညိည
---	--	--

ပရေင်ချီရေင် ဆေင်စပ်ကို ပရေင်ပညာ ဂကောံကောန်ချင်အရေင် ညးမဆာန်ဂကူ (ဂကောံရပ်လွဟ်၊ ဂကောံ မဒုင်သဇိုင် ဒေသညးချင်ကွာန် ကောံ ညးချင်ကွာန်တအ် ကျိုက်ကျိပ်ဒ်မာန်) မရေင်တုင်မံင်တအ်ဝံ သွမံင်စူးကို ပေါပတိုက်ကောန်ချင်အရေင် ညံင်ဝံကလိဝံ အခေါင်ကံကုသိုဇကု ဇကုဝံဖန်ဖက်ကေတ်ကေတ်ရေင်။ ဆက်စပ်ကို “ဝါဒမဟာဂကူဗျာ” ကောံ “အလိုအသီ ဗဟိုရပ်ဇုန်” တဲ လစံစိုတ် ကောန်ချင်အရေင်တအ်ဝံ မွဲဒမြိပ်အခိုင် ဗိုပြင်ပြင်သှာဲကျင်မံင်နာနာသ်ရ။ စနူတင်အာတ်မိက် လျဟ် ညံင်သူးပူးဗူးတိတ်နူ ကိုန်ချင်ပံင်ကောံ (ဟိုတ်နူကိုန်ချင်ပံင် ဟံဒ်ကမောန် ထေင်ခယျတဲ ကောန်ချင်အရေင်တအ် ညံင်ဝံပိတ်တိတ်နူ ကိုန်ချင်ပံင်ကောံ) တဲ ဒိုစိုပ် ကောန်ချင်အရေင်တအ် မနွံပိုက်ကို အခေါင်ဇကု ဇကုဖန်ဖက်စကေတ် ကောံ သောတအိုအာဏာ နူအလိုအသီဗဟို ဗူးဇုန် ဗိုပြင်နာနာ (သောတဖေတ်ဒရာဗိုပြင်နာနာ) နွံတရ။ အပွဲဗိုပြင်နာနာ မနွံ တုင်တူးမွဲဂ် “ကိုန်ချင်ပံင်ကောံ ကရေင်” (လိက် ထံင်မောင် ၂၀၀၈၊ လိက် အေဝ်သျှလီ သော(ထ်) ၂၀၀၈) ကောံ ကိုန်ချင် ပံင်ကောံ ကောန်ချင်အရေင်တုတ်တုတ်ရ။ ယင်ဝံ အကြာကောန်ချင်အရေင်ဂကူ တုပ်ကိုညးတအ် မိက်ဝံထိုင်ဒဝ်မဲမွဲအာ လကျန်၊ အခိုက်ကွာ၊ ယေန်သျှင် ဝိုန်ရ နွံတမံင်ကိုလေဝ် မွဲအခိုင်ခပ် ပံင်တောဲဒက်ခွံအာ ကိုန်ချင်ပံင်ကောံ ခိုင်ခိုင်ကျိုက်ကျိုက် စိုတ်ဓမ္မတာမွဲရ။

ဆက်စပ်ကို ပရေင်ပညာတဲ အစီအဇန် ညးမိက်ဝံပိတ်တိတ်တအ်ဝံ မဒ် ဘာတန်မနွံကို အယောင်အလာ ဗိုပြင်သ်တအ်ဏာအ်ရ။ ညိဟံပတောန်ကို အရေင်ဘာသာဗျာ ဟံသေင်သ်ဂ် ဗတောန်အရေင်ဘာသာဗျာ ညိညဟေင်၊ သုင်စောဲလိက်ဇုတ်ခရိုင် မတုတ်ခြာ ကို သောတအလိုအသီ အိုတ်အစောန်၊ အရေင်ဘာသာဗတောန်ဂ်လေဝ် သုင်စောဲအာ အရေင်ဒေသဟေင်ရ။ အစီအဇန် ညးမိက် ဝံပံင်တောဲ ခွံဗဒ် ကိုန်ချင်ဖေတ်ဒရာဝံ မဒ် ဘာတန် မသမ္မုင်ပတိုန် အစီအဇန် ဗတောန်လိက် ဒုင်သဇိုင်ဘာသာမိ (ဘာသာ ကောန်ချင်အရေင်) မွဲအခိုင်ခပ် ဗတောန်ကို သိုအရေင်ဘာသာဗျာ၊ တဲ (ညံင်ဝံကိတ်ညီကို အကဲအရာဒေသ ပြုပြေင်ဖန်ဖက် ညိတဲ) သုင်စောဲအာ လိက်ဇုတ်ခရိုင် အလိုအသီ သွဲသွဲလးလးရ။ ဆက်စပ်ကို ပရေင်ပိုင်ပြီဘာတန်၊ ပရေင်အုပ်ဓုပ်ကောပ်ကဲ ဘာတန်တဲ သွက်ဒတူလိုင်ညးပိတ်တိတ်မဂး ညးမနွံ ဒေသတအ်ဟေင် မဒးပိုင်ပြီ ဘာတန်ဂမ္တိုင်ရေင်။ ဂကောံအုပ်ဓုပ်ကောန်ချင် အရေင် (မပတံကို ဂကောံရပ်လွဟ် ဟံသေင်မဂး ဂကောံတုတ်တုတ်) တအ်ဟေင် မဒးစီမာန်ကောပ်ကဲအာ ဘာတန်တအ်ရေင်။ သွက်ဒတူလိုင်ညးမိက်ဝံပံင်ကောံမဂးလေဝ် ဘာတန်ဂမ္တိုင်ဝံ ညးဒေသတအ်ဟေင် ပိုင်ပြီ ဒ်မာန်ရ။ ဆဂး လိက်ဇုတ်ခရိုင်ကိုဒ်ဒ်၊ ပရေင်အုပ်ဓုပ်ဘာကိုဒ်ဒ် ဆက်စပ်မံင်ကို သောတအလိုအသီရ။ ဗိုဏာဟံသေင်မဂးလေဝ် နကိုအစီအဇန် အလိုအသီ မွဲသကုတ် မွဲဂကူဟေင် ပွဲဘာတန် ဗတောန်လိက် ဒုင်သဇိုင်ဘာသာမိ (ဘာသာကောန်ချင်အရေင်) ဂ် ကိုဗျုန်စွဲအာရိုဂိုင်ဂိုင် (သိုလိက်ဗဟ် မဆက်စပ်ကို ယေန်သျှင်ဒေသ၊ ဝင်ဒေသတအ်လေဝ် ပါလုပ်ကို) ရ။ ပါနူအကဲအရာ တင်ဒတူလိုင် တအ်ဏာအ်တဲ တင်မဒးချုပ် ပလုပ် နတဲစေံစေံ မပတံကို ညးဂ်ဝံသွစုတ်သမ္မိ ဘာတန်ဏာအ်၊ နူလိုဝံဝံဩန်ထံက်ပင် သွက်ဘာတန်ဏာအ်ဂ်လေဝ် သေံစ

က်မံင်ဏီရ။

နကိုပို ညးမသုလဝ်သုတေသနဏအ် ပတိုန်ဏာဂလာန်မွဲဂ် သီရင် တင်ဒတူလိုင် မဆက်စပ်မံင်ကို ပရေင်ပညာတဲ အပွဲပရေင်ကိစ္စ ပြဒ္ဒညာ ကွိန်ချင်၊ ညးချင်ကွာန်ဂမိုင် ဝွဲမသွဲလးကို၊ ပွဲပရေင်ကိစ္စ ပါပရဒ်အာဇီအာဏာ၊ တမ်ရိဟ် အကြာအလိုအသီဗဟို ကော် ဂကောံပရေင်ချင်ကွာန် ကောန်ချင်အရေင်ကို ညးမပါလုပ်ဆက်စပ်နာနာတအ် သာ်လိဒ်တူလိုင်မံင်ရောဂ် ညာတ်ကေတ် မာန်မံင်ရောင်။ သွပ်ပိုင်ပယျိုဓနက်ဏအ်တဲ နူဗိုပြင်သောတ် ပရေင်ပညာ NMSP (MNEC) ဝွဲ ညးဒေသတအ် အခေါင်ပရေင် ပညာညးတအ် ညးတအ်ဖန်ဖက်စကေတ် ဝွဲမသွဲလးစိုတ်ဓမ္မတာ နွံကျင်တဲ ကုကွိန်ချင်ပံင်ကောံ (အနာဂတ်ဏအ် သုင်စောဲကျင် သောတ်ဖေတ်ဒရာ ဒ်မာန်) လေဝ် ပရေင်ဆက်စပ် ဝွဲမခိုင်ကျိက်မွဲလေဝ် ထိုင်ဒပ်ကျင်မာန်ကျင်ဂ် ဝွဲဆိုကေတ်ရ။ သောတ်ပရေင် ပညာ KIO လေဝ် ကေင်ဒ်ကျင်လဝ် ဗိုဏအ်ကိုရ။ ဆဂး ဟိုတ်နူပေါ်ဗတိုက် ကလေင်တန်ဒ်ကျင် မွဲအလန်ပုန်တဲ သောတ်ပရေင် ပညာညးတအ် ညံင်သောဲခြာအာနူကိုအလိုအသီ ဗိုသောတ်ပရေင်ပညာ KNU မနွံဗဒ်လဝ် ဝွဲမလအ်လကာမာရ။ (ဆဂးလေဝ် လျှာ် သောတ်ပရေင်ပညာ KNU လေဝ် မနွံမံင် သွပ်ကာလ ပရေင်အပြင်အသွာ်ဖိုဟ်ဒ်မာန်ရ။)

နကိုအရေင်ဘာသာ ကွိန်ချင်ပံင်ကောံ ဟံင်သေင်မဂး အရေင်ဘာသာ သုင်စောဲအကြာ ကောန်ဂကူဂမိုင်တဲ မဒးပတောန်အာ အရေင်ဘာသာဗွာ (ဟိုတ်နူအရေင်အင်္ဂလိက်လေဝ် မဒ်ကျင် အရေင်သုင်စောဲချင်ဂမိုင်တဲ ဒွါလျှိုဂ် ဒးပတောန် အရေင်ဗွာမွဲစွဲကို အရေင်ဘာသာ အင်္ဂလိက်) ကုကောန်ဇုတ်တအ်ထေက်ဂ် ညးပါလုပ်ဝွဲမဂိုင် ဒုင်တဲကျင်မံင်အိုတ်ယျရောင်။ သွက်ရင်အုပ်ဓုပ် ကောပ်ကဲ ကမောန်ရေင်တိုင်ဖို ညးချင်ကွာန်နာနာကို၊ ဂကောံအလိုအသီကို၊ သွက်ရင်သောပ်ဓရဲဥပဒေတအ်ကို အရေင်ဘာသာ လို (ဗွာဟာ၊ အရေင်ကောန်ချင်အရေင် (ဂမိုင်) ဟာ၊ သိုဓါဟာ အတိုင်ဗွဲကဲထွဲလဝ်သွပ်တေံ ညံင်ဝွဲကိုဖျုန်သုင်စောဲအရေင်ဂိုင် နူမွဲဂကူ) သုင်စောဲအာ ဟလိုင်လို၊ ဗိုလိုဂ် တန်တံင် လတူလညာတ် ညးမပါလုပ်ဆက်စပ်နာနာတအ် ဆက်စပ်ကို ဗိုပြင်ပါပရဒ် အာဇီအာဏာ အကြာ (ဗွာ) ညးနွံဗဟို ကော် (ကောန်ချင်အရေင်) ညးနွံဒေသပွီပျူတအ် သာ်လိနွံရ။ သွက်အခန်ကဏ္ဍတုဟ် သအာင် မပတံကို စီမာန်ကောပ်ကဲသယံဇာတသဘာဝ၊ ပရေင်ပါပရဒ်သုင်စောဲ ဩန်ဘဏ္ဍာအလုံမွဲချင် အကြာအလိုအသီဗဟို ကော် တွိုရးကောန်ချင်အရေင်တအ်လေဝ် တင်ဒတူလိုင် မူဝါဒအရေင်ဘာသာ၊ မူဝါဒပရေင်ပညာဝွဲ မဒ် နမူနာအစံရ။ ဥပမာ သွက်ပရေင်အုပ်ဓုပ် ကော် ပရေင်စီမာန်ကောပ်ကဲ ပွဲတွိုရးကောန်ချင်အရေင်တအ် ယဝ်ရညးလျှို မိက်ဝွဲကို သုင်စောဲအာ အရေင်ဘာသာ ကောန်ချင်အရေင် (ဂမိုင်) နဒ်ဒ်အရေင်ဘာသာ အဓိကမဂး တင်ဒတူလိုင်ပရေင်ချင်ကွာန်ညးတအ် မဆက်စပ် ကို ပရေင်စီမာန်ကောပ်ကဲ သယံဇာတသဘာဝ၊ ဩန်ဘဏ္ဍာ၊ ကပေါတ်နာနာတအ်ဂ်လေဝ် တေင်တေင်မျိုဟ်မျိုဟ် နွံမာန်ရောင်။ လညာတ်ညးတအ်ဝွဲ တမ်ရိဟ်တအ်ဏအ်သိုဖအိုတ်ဂ် အဆံင်ဒေသညးကိုညး၊ တွိုရးညးကိုညးဟေင် မဒးထိုင်ဒပ်လဝ်ကေတ် ကေတ်၊ မဒးကလေင်တရး အပွဲဒေသညးကိုညး၊ တွိုရးညးကိုညးကေတ်ကေတ်ရောင်။ ညးလျှိုတအ်ပုန်ဝွဲ တွိုရးကောန်ချင်အရေင် တအ်ဂ် မဒးပါ်တိတ်နူကွိန်ချင်ပံင်ကောံရောင် ဝွဲမသကာတ်မြဟ် ညာတ်အိုတ်ရ။ ဒတူလိုင် ညးမိက်အာဂွံင်ဇုန်အဒေါင်တအ်ဝွဲ အရေင်ဘာသာကောန်ချင်အရေင်တအ်ဂ် မဒးသုင်စောဲအာ မွဲစွဲကို အရေင်ဘာသာဗွာရောင်။ ဗိုဂ်ဟံင်သေင်မဂး ဒုင်သဇိုင်ကို ပမာဏာဂမိုင်လို ကလိဝွဲလဝ် အခေါင်ဖန်ဖက်ကေတ် ဟံင်သေင်မဂး အာဇီအာဏာ နူဗဟို မသောဲလဝ်ကို အဆံင်သွပ် (ဒုင်သဇိုင် ကို ဗိုပြင်သောတ်ဖေတ်ဒရာသာ်လိ တုပ်စိုတ်လဝ်) တဲ မွဲသကုတ်မွဲဂကူ မဒးသုင်စောဲအာ အရေင်ဘာသာ ကောန်ချင်အရေင်တအ် အပွဲအဆံင်တွိုရးရောင်။

အကြာညးတာလျိုင်ပရေင်ပညာကောန်ချင်အရေင် ကော် ညးချီဒရာင်ပရေင်ပညာကောန်ချင်အရေင် ဆက်စပ်ကို ဂလာန်တအ် ဏအ် ကူးကူးမးမး ဗိုပြင်သီကွီသွာ်ဂတးလညာတ် အောန်မံင်ကိုဏီလေဝ် ဒတူလိုင် မဆက်စပ်ကို အရေင်ဘာသာ ကော် ပရေင် ပညာ ညးတအ် သာ်လိနွံမာန်ဂ် ဝွဲတီလဝ်မဂး အနာဂတ်ဂတဏအ် ကွိန်ချင်ဗိုလို ညးတအ်မိက်ဝွဲဆိုညာတ်ဂ်ကို၊ ဆက်စပ်ကို ပရေင်လှေင်ကမောန် ဒက်ပတန်ပရေင်ဗိုဟ်လလံ ကော် အပြင်အသွာ် ပရေင်ချင်ကွာန်တဲ တင်စို (ကော်ဓဝိုင်) ညးတအ် ဗိုလိုနွံဂ် ညာတ်ကေတ်မာန်ရောင်။ ဆက်စပ်ကို ပရေင်သီကွီဏအ် တဲ တင်ဒတူလိုင် လတူ “ကောန်ချင်အရေင်လိဟ်မိုဟ်အောန် မနွံ ဒေသတီဉ်ကောန်ချင်အရေင်” တအ်ဂ်လေဝ် မဒးကလေင်ချပ်သီဂိုပ်ပုန်ရောင်။ ကောန်ချင်အရေင် မနွံလကျုန်တုဟ်ခြာ (ဝွဲမဂိုင် ပါ်ပါလတူ အရေင်ဘာသာ ဟိုသုင်စောဲ ဟံင်တုပ်သွဟ်) ကုကောန်ချင်အရေင် မနွံလိဟ်ဂိုင် (ဥပမာ ကောန်ဂကူလိဟ် အောန် မနွံ ဒေသနေပ်ကချေင်၊ မနွံအကြာကောန်ဂကူကရေင်) ဝွဲ ဗျုတ်လဝ် “ကောန်ချင်အရေင်လိဟ်မိုဟ်အောန် မနွံ ဒေသ

တိတ်ကောန်ချင်အရောင်” တစ်ခု။ လကျွန်အခိုက်ကွာ ညးတအံဝံ သွပ်အကဲအရာကောန်ချင်အရောင် မနွံလွတ်ဂိုင် အပွဲတိုရ်၊ အပွဲကိန်ချင်တအံဂ် ကွဲကွက်အာလေဝ် ဒ်မာန်ကိုရ။

အပြင်အသွဲ ပရေင်ပညာ၊ ပေါရဲမဲ ကော် လွေင်ကမောန် လွှပ်ဘျက်ပရေင်ကမောန်စိုတ်လလံ -- “ ပရေင်ပင်ပစိုပ်”

လစွဲစိုတ် အလိုအသီဗဟို လတူ ပရေင်ပညာ ညးဒေသကောန်ချင်အရောင်တအံ မပိုင်ပြီအုပ်ရပ်လပ်တအံ (ဂွံသွစွတ်သမ္မိကို၊ ညံင်ဂွံဖောအံင်ပြေင်တိုန် ဂွံပိုင်ရေင်တုင်ကို) ဂ် ပြင်သွဲကျင်မံင်ယုရောင်။ နူအလိုအသီဗဟို ဥတိုင်သိုင် ပြင်သွဲကျင်လပ် ပရေင်ပညာ ပွဲမထေင်လို နွံရ။ နူဗဟို ဂွံဗုဒ္ဓဇုန် စိုတ်ထေက်ကြိုက် အစီအဇန် ဗွဲက်ကျင်လပ် ရုပ်ရာနွံရ။ စိုတ်ညးတာလျိုင်ပရေင် ပညာ ကောန်ချင်အရောင်တအံ အာတ်မိက်လပ်ဂ် စိုန်ရဟံစိုပ်ဒတဲဏီလေဝ် နူပရေင်သီဗဟို၊ ပရေင်ပြင်သွဲ မဆက်စပ်ကို မူဝါဒ ပရေင်ပညာ ကော် သွှတ်ဗဟိုယုအံဖျေဇုန်မဲအဆံင် သွက်ဂွံပတောန်လိက် ဒုင်သဇိုင်ဘာသာမိ (ဘာသာကောန်ချင်အရောင်) အပွဲဘာအလိုအသီဂ် ဂွံင်ဒုန်ပံက်ကျင်ယုရောင်။ ပွဲဘာအလိုအသီ ညံင်ဂွံပတောန်ကျင် အရေင်ဘာသာ ကောန်ချင်အရောင်တအံဂ် အခေါင်အရာကိုကျင်တွာဟလိုင်ဂ် ညးမံင်ကိုရလေဝ် လိက်ဘာသာတုတ်တုတ်လေဝ် သုင်စေဲ အရေင်ဘာသာမိတဲ ပတောန်မံင်ဂ် နွံအောန်မံင်ဖိုတ်ဏီရ။

သေ့သွတ်မံင်မဲ ဟံင်ဂွံချပ်လပ် ဖြိုတ်ဖြိုတ်နက်နက်မဲသံဏီဂ် ဆက်စပ်ကို ပရေင်ပညာသဇိုင် မနွံတိတ်ဒေသ မကေင်တန်ဒ်လပ် ပဋိပက္ခ တဲ ပရေင်ဆက်ဆောံ အကြာဌာနပရေင်ပညာသဇိုင်အလိုအသီ ကော် ဌာနပရေင်ပညာဂကောံကောန်ချင်အရောင်တအံ ဝိုလိုဆက်နွံအာကို၊ ပရေင်ဆက်ဆောံ အကြာဓါဂကောံဏအံ သာ်လိဆက်စပ်အာကို လွှပ်ဘျက်ကမောန်ပရေင်စိုတ်လလံတအံရ။ အတိုင်ဗွဲက်ထွးလပ်တဲတဲကျင်တေံကို၊ ဘျီအံင်ဆက်ဗွဲက်ထွးအာ သွပ်ဏအံကိုရ အပွဲလိက်ကသုက် တုပ်စိုတ် ဒေါ်ပန်ဟေင်အလို မွဲချင် (NCA) အခန်ဇော် ၆ ဂွံ သလပ် စွတ်သမ္မိအခန်ကဏ္ဍ ဂကောံကောန်ချင်အရေင်ရပ်လွတ် မထပက်လပ်စွတ်တဲတအံ ပါလုပ်ရေင်တုင်မံင် မပတံကိုပရေင်ပညာရောင်။ ကာလပေါသီဗဟို ပရေင်ချင်ကွန်စမဂး နကိုသွတ်တိတ်နူ လွှပ်ဘျက်ကမောန် ပရေင်စိုတ်လလံမွဲဒ်ဒ်၊ နကိုအစီအဇန်ကွတ်ထပ်ကိုဒ်ဒ် ပရေင်ပညာ နှိတင်အဓိက မဒးသီဗဟိုမဲရောင်။ ဆဂးလေဝ် ဒိုက် အခိုင်လျှတ် ညးမပါလုပ် ကောန်စိုတ်မံင် အပြင်အသွဲပရေင်ချင်ကွန်ကိုန်ချင်ဗျာ သွဲသွဲလးလးတအံဝံ သေင်ကလးမံင် ပြသွာ ပရေင်ပညာ ကော် ပရေင်စိုတ်လလံ ပွဲမတုတ်ဗြာ ဇော်ကိုဗြဟတ်ရ။ သာ်ဏအံကိုရ အလိုအသီ၊ ဂကောံ (တုဒါန်) ချင်ဂမိုင်၊ ဆက်စပ်ကို ပရေင်ဒက်ပတန်ခရ်စိုတ်လလံတဲ ညးပါလုပ်ချီဒရာင်တုတ်တုတ်တအံလေဝ် ပွဲမဂိုင် ဟံင်ဂွံလပ်အာရီကို ပရေင်ကိစ္စ အရေင်ဘာသာ ကော် ပရေင်ပညာအိုတ်ရ။

ဟိုတ်နူ ပေါရဲမဲ သွာ် ၂၀၁၅ ဂိတုနဝ်ဝေမ်ပါတဲ သွက်ဂွံသီဗဟို ပရေင်ကိစ္စတအံဏအံ ဒိုက်အဆံင်ကိုန်ချင်ကို၊ သွက်ဂွံဆတ်ပျပ်စုတ် အစီအဇန်ကမောန် (မပါလုပ်တင်တွာဟလိုင်၊ ပရေင်ကိစ္စဇော်ဇော်တွာဟလိုင်) မာန်ဂ် ဂွံကျင်အခေါင်အရာယုရောင်။ ဆက်စိုပ်ကိုကိစ္စတအံဏအံတဲ ဖေ်ပရေင်ချင်ကွန်ကောန်ချင်အရောင်တအံ ညံင်ဂွံပါလုပ်ချီဒရာင်ဂ် အခန်ကဏ္ဍမံက်ကျင်ကို ယုရောင်။ ဆဂးလေဝ် ဒိုက်အခိုင်လျှတ် မွဲဒ်မြိပ်ပေါရဲမဲ ပရေင်သီဗဟိုမူဝါဒ ဆက်စပ်ကို ပရေင်ပညာပတောန်လိက် ဒုင်သဇိုင်ဘာသာမိ (ဘာသာကောန်ချင်အရောင်) ကွဲမံင်ဖိုတ်ရ။ နနဲသာဏအံကို သွက်ညးချင်ကွန်ကောန်ချင်အရောင်တအံ မူဝါဒပရေင်ပညာ၊ ပရေင်အရေင်ဘာသာဝံစိုန်ရဒ်မံင်တင်အဓိကမဲကိုလေဝ်ဆက်စပ်ကို ပရေင်ကိစ္စတအံဏအံတဲ နူဂကောံကောန်ချင်အရေင်ရပ်လွတ် တအံ ဝိုလိုဂွံဆက်ဒတူလိုင်အာဂ် သေဲသေဲပြောပြော ဟံင်ဂွံစဖျေဇုန်ဏီရ။

နူလွှပ်ဘျက်ကမောန်ပရေင်စိုတ်လလံ ပရေင်ကိစ္စမံက်ကျင်မဲဂ် မဒ် ဂကောံကောန်ချင်အရေင်ရပ်လွတ်တအံကို၊ ပရေင်ကမောန် မညးတအံဗွဲက်မံင် သွက်ဂွံရေင်တုင်ဖို ညးချင်ကွန်တအံကိုဂ် သာ်လိဂွံဆက်တန်တအံ အနာဂတ်ဂတဏအံရောင်ရ။ သွှတ်မညးတအံနွဲဗဒ်လပ်သွက်ဂွံရေင်တုင်ဖို ညးချင်ကွန်တအံကို ပွဲမဂိုင်ပံင်တေဲကောန်ကိုဂကောံမဒင်သဇိုင်ကို ညးချင်ကွန် တအံတဲ ဗွဲက်ကျင်မံင်ရုပ်ရာရ။ သွှတ်ရေင်တုင်ဖို ညးချင်ကွန် မနွံသွပ်တဲ ဂကောံကောန်ချင်အရေင်ရပ်လွတ်တအံသီဗဟိုတံ ဗဒးဒုင်ထပက်ဏ အဇာကို သွှတ်အလိုအသီ အိုင်အိုင်သိုက်သိုက် (ဟဂ်ဟံင်သေင် မြက်မြက်ဇက်ဇက်) ဟာ။ ဟံင်သေင်မဂး ဆက်တန်တံနွံအာ မွဲစွဲဟာ။ ဟံင်သေင်မဂး အဆံင်သဇိုင် ဝိုပြင်ညး ညးနွံတဲ စိုပ်အဆံင်သုင်မဂး ပံင်တေဲအာ ညးသကအံဟာ။

သွက်ဂွံအိတ်ကွဲ ပဋိပက္ခအကြာအလိုအသီ ကော် ကောန်ချင်အရေင်တဲ အစီအဇန်အကြာ စနူအခိုင် ဂွံတင်တုပ်စိုတ်ဒေါပန်ဟော် (သို ပြုပ ပါလုပ်) ဒိုစိုပ် ပရေင်ကိုကေတ်သီကွီတုပ်စိုတ် ပရေင်ချင်ကွန်အိတ်ကောတ်တေ ဝိုန်ရစဗွဲက်ကွင်ကိုယျလေဝ် ပရူကိစ္စ မဆက်စပ်ကိုပရေင်ပညာတအ်ဂှ် ဒိုကိုအခိုင်လျဟ် ဟံ့ဂွံစသီကွီဏီဖိုဟ်ရ။

တင်နွံပွက်ဂမၠိုင်

အယောက္ခောန်သွ ပရေင်သုတေသနဏအ် သွန်သျှက်လဝ် အာစာပတောန်လိက်ကို၊ ညးမပါလုပ်ဆက်စပ် တုတ်တုတ်ကိုရ။ ဆေင်စပ်ကိုတင်နွံပွက်တဲညးတအ်ဗွဲက်ထွေးဏာလဝ်တအ်ဂှ်မဒ်ညင်ဂွံကလိဂွံသြန်ဂိတုလွေင်လွေင်၊ ဘာပကတ်ပကေင်ခိုဟ်ခိုဟ်၊ ဘာပတောန်လိက် ညင်ဂွံခိုဟ်တိုန်၊ ကပေါတ်ပရိဘောဂဘာ ညင်ဂွံခိုဟ်တိုန်၊ ကပေါတ်အထက်အရီ ဗတောန်လိက် မကိတ်ညီကိုအကဲအရာဂှ် ဗပိုပတိုန်ရ။ တင်နွံပွက် အဓိကမ္မဲပွန်ဂှ် သွက်ဂွံသွတ်သမ္မိကို ဘာမသုင်စောဲမံင် လိက်ဇုတ်ခရံင်၊ မူဝါဒအရေင်ဘာသာ တုတ်ခြာ နူသျှောတ်ဘာအလိုအသီ (ဥပမာ ဘာ KNU/KED ကော် ဘာမနွံတန်တံင်မံင်ရးကချေင်) တအ်ရ။

တင်နွံပွက် ညးမဒ်ဒင်ပဆဲးပြင်လဝ်တအ်ဂှ်လေဝ် နွံမံင်ဇော်ကိုဇြဟတ်ရ။ ညးမဒ်ဒင်ပဆဲးပြင်တအ်ဂွံ ညးတုဒဒိုက် မနွံကိုန်ချင်ဇိုင် ဝုတ်ခိုဟ်ဂမၠိုင်ကို၊ ညးမဒ်ဒင်ပဆဲးပြင်ဒိုအပွဲချင် (IDPs) တအ် ပါလုပ်ရ။ ပေါဗတိုက် အကြာဒပ်ပုန် အလိုအသီ ကော် KIO တဲ ပရေင်ပညာ ကောန်ဇော် အကြာမ္မဲလက်ကိုမ္မဲကိုတအ် မဒ်ဇီကပါမံင်ရေင်။ ယင်ဂွံ တုပ်တညင်ရဲ ကောန်ဇော်မနွံ မ္မဲဒမြိပ်ဒေသ အခွဲကိုန်ချင်ဗွာ (မပတံကို ရးသေံဇော်၊ ရးကရေင်၊ ရးမန်၊ ရးတနင်သီ) မဒ်ဒင်ဇီကပါမံင် လအ်ကိုဗွင်ဇော်သွာံ ဂှိုင်ကိုသွာံရ။ ဟိုတ်နူအကဲအရာနာနာတဲ မဒ်တိတ်ကောန်ကမောန် ချင်မူးကို၊ မဒ်ဒင်ဒ် ညးတုဒဒိုက်ကို၊ ဟိုတ်နူမဒ်ဒင်ပဆဲးပြင်လဝ်ကိုတဲ ယင်ဘာ၊ ယင်ကောန်ဇော်ဂမၠိုင်ဂွံ တင်နွံပွက် မနွံတုတ်ခြာ နူညးတုတ်တဲ ညးတအ် နွံပွက်မံင် အရီပင်တုတ်ခြာကို၊ ပရေင်စို ချီတုတ်ခြာကိုဂှ် ဗွဲက်ထွေးလဝ် အပွဲဥပဒေချင်ဂမၠိုင် မဆက်စပ်ကို ညးတုဒဒိုက် (၁၉၅၂၊ ၁၉၆၇) ကို၊ အပွဲ မူသဇိုင်မဖျေံလဝ် သွက်ပရေင် မဒ်ဒင်ပဆဲးပြင်အပွဲချင် ဂကော် UN မဗ္ဗတ်လဝ် ၁၉၉၉ တေကိုရ။

တင်ကိုကသပ် မူဝါဒ ဗိုလ်ဖေ

- ပရေင်ပြင်သွဲ မဆက်စပ်ကို ပရေင်ပညာ ကော် ပရေင်အရေင်ဘာသာ ထေင်ထေင်လီလီ ဟံ့မ္မဲမဂး တင်သောင်ကလး ပြဒုညာ ကိုန်ချင်ဗွာ မတန်ဒ်မံင် အကြာအလိုအသီ၊ ညးချင်ကွန်ကောန်ချင်အရေင်ဂှ်လေဝ် ဂွံကလိဂွံ ဟံ့လောဲသွာရ။ အကြာသျှောတ်ပရေင်ပညာ အလိုအသီ ကော် ပရေင်ပညာကောန်ချင်အရေင်တအ် ဗိုလ်ဂွံ ဆက်စပ်အာ အနာဂတ်ဏအ်ဂှ် ညးအာဂတပုတရဲ ပရေင်ချင်ကွန်တအ် မဒ်ပညီပညပ်ညးသကအ်ထေက်ရေင်။ အကဲအရာကိုမဂး ဆက်စပ်ကို ပရေင်ပြင်သွဲ သျှောတ်အလိုအသီတဲ ညင်ဂွံပံင်ဗစိုပ်အာ သျှောတ်ပရေင်ပညာသိုဗါလပါမာန်ဂှ်လေဝ် မဒ်ဂိုတ်ဂစန်အာထေက်ရေင်။ ပရေင်ပြင်သွဲအလိုအသီဂှ်လေဝ် မဒ်ပြင်သွဲစိုပ်အာ ပရေင်ဆက်စပ် အကြာအလိုအသီဗဟို ကော် တိုရ်ကောန်ချင်အရေင်တအ် ညင်ဂွံပါပရအ်အာ အခေါင်အဂိုတာလျိုင် နနဲသျှောတ်ဖေတ်ဒရာမ္မဲရဲမ္မဲပိုကိုရေင်။ တင်နွံပွက်မ္မဲပွန်ဂှ်သွက်ဂွံဆက်မိတ်အာပရေင်ပညာမဒ်ဒင်ဇိုင်ကိုအရေင်ဘာသာမိ(အရေင်ဘာသာကောန်ချင်အရေင်) အပွဲဘာ (အလိုအသီ) သိုဗအိုတ်ရေင်။ ဒိုဗိုဏအ်မုလေဝ် အောန်အိုတ် အပွဲအဆင်တန်မူလဂှ် ကောန်ဇော်ဟံ့စဟို အရေင်ဗွာကွာ (ကောန်ဗွာဟံ့သေင်) တအ် ဂွံအခေါင်ကတ်လုတ်ပညာ၊ အခေါင်ကတ်လုတ်လိက်ဘာသာဂမၠိုင် နကိုဘာသာဇေံတအ် (အရေင်ဘာသာလိတ် ၁) ရေင်။
- ဟိုတ်နူအကဲအရာ မတန်ဒ်ကျင်လဝ်တဲတဲတေံတဲ သျှောတ်ပရေင်ပညာ မတုတ်ခြာကို သျှောတ်အလိုအသီဂှ် ကျိဟ်ကေတ်မာန်မံင်ရ။ သျှောတ်ပရေင်ပညာတအ်ဏအ်ဂှ် နူကော်ကောန်ချင်အရေင်ရပ်လွတ်တအ် ခွဲဗဒ်ကျင် အပွဲတိဉ်ဒေသ မဒ်ဒင်ဇီကပါလဝ် နူပဋိပက္ခပုန်တဲ လိက်ဇုတ်ခရံင် မသုင်စောဲမံင်တအ်ဂှ် တုတ်ခြာမံင် နူလိက်အလိုအသီရ။ လိက်ဗွာဂှ်လေဝ် နကိုလိက်မ္မဲဘာသာဟေင် ဗတောန်ကိုကောန်ဇော်တအ်ရ။ နဲကဲဆိုက်ဗဒက် ဗွဲက်ရပ်ရာ ပရေင်ပညာ မဒ်ဒင်ဇိုင်ကို အရေင်ဘာသာမိသတ်ဏအ်ဂွံ မဒ်နွံပွက်ကျင်ကို တင်ဒင်လျိုင် နူညးချင်ကွန်ကို၊ ညးမပါလုပ် ဆက်စပ်တုတ်သအာင်တအ်ကိုရ။ တဲသွက်ဂွံရေင်တုင်ဖို ညးချင်ကွန်တအ် နကိုပရေင်ပညာဂှ်လေဝ် မဒ်တတ်ထပိုက်ကျင် အကြာတင်ဝါတ်ဂါတ်နာနာရ။ ဆဂးလေဝ် သျှောတ်တုတ်ခြာတအ်ဏအ်ဂွံ တင်ဉိုန်လျ ဗွဲမထေင်လီတအ်လေဝ် နွံတ

မံင်ရ။ ယဝ်ရကွေးဘာအံင်အာလဝ် နူဘာတအ်ဏအ် ဟိုအရေဝ်ဗွာခိုဟ်ခိုဟ် ဟံင်ဂံမဂး။ ဘုဒကေဝ်ပရေင်ပညာ ညေတအ် နူအလိုအသီဗွာ ဟံင်သွက် ဗွာတအ်ဏအ် သွက်ဂံဆက်အာဗျာန်ဂတ ဂံင်ဗျာန်ဗျာန်ဗျာန် (သွက်ဂံကောန်ကမောန် အပွဲ ညါဗျာန်၊ သွက်ဂံဆက်ကတ်လုတ်လိက် အပွဲဗျာန်ဗျာန် ခက်ခဲအာရ)။ ကွေးဘာ ဘာတုဲလဝ်အာ နူဘာတအ်ဏအ် သွက်ဂံပံင်ပစိပ်ဘဝညေတအ် ကုကွဲဗျာန်ဗျာန်၊ သွက်ဂံပုပ္ပိတ်ဒုဒုညေတအ်လေဝ် မဒ်ကောန်ဗျာန်ဗျာန်ပံင်ကောန်ကိုဂ် ကျာတ်ဝါတ်ကျိုင်နွံရ။ ဆေင်စပ်ကို ပရေင်တုဲသွက်တုဲလေဝ် ပြဒုညာ နွံမံင်မွဲရ။ သွက်ဂံဗျာန်ဗျာန်ဗျာန် သွက်ဗျာန် ခိုက်ဝါတ်မံင်တုဲတုဲ၊ ညးဗျာန်ဗျာန်ဗျာန် သာတုဲဂံဗျာန်ဗျာန်ဗျာန် ခရိုဟ်ဏာကို မာန်မံင်ရ။ ကာလသီကွီဗျာန် ပတိတ် သွက်ဂံသွက်ဂံသွက်ဂံသွက်ဂံ ပြင်ကုဗျာန်ဗျာန်ဗျာန် သွက်ကောန်ကွေးဘာ ညးမိက်ဂံ ပြင်ကုဘာအလိုသီတအ် အစီအဇန် ပတောန်ကို အရေဝ်ဘာသာဗျာန် ညံင်ဂံပါလုပ်ဂ် မဒးပညီပညပ်ထေက်ရ။ ဗျာန်ဗျာန်ဗျာန်ကောန်ကောန် အစီအဇန် ကုပြင် (ကုဗျာန်) ဘာဂံလေဝ် ဗျာန်ဗျာန် မဒးသောင်ကွေးလေဝ်သွက်မံင်ထေက်ရ။ အာစာဘာအလိုအသီတအ် ယဝ်ရ မဒးကိုဘာ ပတောန်ကို အရေဝ်ဘာသာဗျာန် ကုကွေးဘာ နူဘာသွက်တုဲဗျာန်ဗျာန်ဗျာန် ညးတအ် မဒးဂံလဝ် တန် ပတောန် မဆက်စပ်၊ အရီုအပင် မကိတ်ညီတအ်ကိုရေင်။

“နူအလိုအသီ မဒးသွက်သွက် ကုဘာကောန်ဗျာန်ဗျာန် မပတံကို ဘာ IDP၊ ဘာပရေင်ပညာလကျာ်ပတောန် ကောန် ဘာတုဲဗျာန်ဗျာန်ဗျာန်ဗျာန် သက်ဂံမုလေဝ် တိုန်ထေက် ဘာပကတ်ပကေင် သျှင်ပတိုန် အရေဝ်ဘာသာ (ဗျာန်) တုဲ ကွေးဘာတအ် ပြင်သွက်ဘာ အတန်တုဲတုဲဂံ။ ညးတအ် (အလိုအသီတအ်) မဒးပတိတ်သွက်တုဲ မဒးတရး အလုံမွဲဗျာန်ဗျာန်ဗျာန် ပြဟ်ပြဟ်ဏအ် သွက်ဂံလေဝ်ဟံင်မွဲပုဟ်၊ ပရေင်သွက်သွက်လေဝ် ဟံင်မွဲပုဟ်။”^၃

- ဆေင်စပ်ကို ပရေင်ပညာကောန်ဗျာန်ဗျာန်ဗျာန် ကောန် ပရေင်ကိစ္စပတောန်လိက် ဒုင်သဒိုင်ဘာသာမိ (ဘာသာကောန်ဗျာန် အရေင်) အပွဲဗျာန်ဗျာန်ဗျာန် ညးမပါလုပ်ဆက်စပ်တအ် လံထွေးလဝ် လညာတ်တုဲဟလိုင်ရ။ ညးဂမိုင် နေ့စိုတ် ကုဗျာန်ဗျာန် သွက်ဂံရ။

ပတောန်လိက်ဇုတ်ခရိုင် မတုဲသွက်ကို လိက်ဇုတ်ခရိုင်အလိုအသီ သွဲသွဲလးလး။ ဆဂးဝင်ကောန်ဗျာန်ဗျာန်ဗျာန် ပရေင်ယေန်သွက်ကောန်ဗျာန်ဗျာန်ဗျာန် ညံင်ဂံပတောန်အာကို၊ ပွဲအဆင်ဘာတန်မူလတအ်ဂ် ညံင်ဂံ သုင်စေဲပတောန်အာ အရေဝ်ဘာသာ ဒေသ (အရေဝ်ဘာသာကောန်ဗျာန်ဗျာန်ဗျာန်) ဂမိုင်၊ စိုပ်တန်ဒေါင်မဂး ပပိုင်သုင်စေဲပတောန်တိုန် အရေဝ်ဘာသာဗျာန်၊ စိုပ်တန်သျှင်ဗက်ဟံင်ဂတပ် ပါနူလိက်ဘာသာကောန်ဗျာန် အရေင်ဂ် သုင်စေဲအရေဝ်ဘာသာဗျာန် ပွဲမဂိုင်။ မိက်ဂံသဂးဂ် သွက်ဂံဗျာန်ဗျာန်ဗျာန် ပရေင်ပညာမန် MNEC ။

ဂုန်ဖိုဂမိုင်ဂံ -- ကွေးဘာတအ် ကုပြင်ကောန် အကြာဘာအလိုအသီ ကောန် ဘာကောန်ဗျာန်ဗျာန်ဗျာန် (ပွဲတေင် တန်စတုတ္ထ (တန် ၄) တုဲ၊ တန်ဆဋ္ဌမ (တန် ၈) တုဲ)။ ဘုဒကေဝ်သျှင်တိုန် သီအရေဝ်ဘာသာမိ၊ သီအရေဝ်ဘာသာဗျာန် သွက်ဂံဒးဒုင်သွက်သွက် ဂံကျိုင် ဘုဒကေဝ်ပညာ^၄။ ဘာညးဒေသတအ် မပိုင်ပြီလဝ် သက်ဏအ်ဂံ ဥပမာ ကံကုသီဇကု ဇကုဖန်ဖက်စကေတ်နတဲ ပွဲမခိုင်ကျိုင်မွဲ (ကွီဗျာန်ဗျာန်ဗျာန်ဗျာန် ဒက်ပတန် နူအဆင်သွက်မွဲ) ရ။ တင်ဒုင်လျိုင် အလိုအသီ ညံင်ဂံဒု “ပရေင်ပညာသွက်ဗျာန်ဗျာန်ဗျာန်” နွံမံင်တုဲ ညးတအ် မဒးသွက်သွက်ကို ဘာတအ်ဏအ်ထေက်ရ။ ဟံင်သေင်မဂး နကိုအလိုအသီ မဒးဖန်ဗျာန်ဗျာန် သွက်ဂံပရေင်ပညာ မကိတ်ညီကို ညးဗျာန်ဗျာန်ဗျာန် မနွံဒေသတအ်ဏအ်ရေင်။

၃ အတိုင်ပါလုပ်မံင် အခန်နဲကဲကောန်သွက် ပရေင်သုတေသနတေံရ ရန်တုအ် မိက်ဂံဂံ ဂမိုင်လညာတ် လတူ တင်နင်မဂိုင်ကဲကဲဆီလဝ် နူပရေင်သုတေသနဏအ်ကို၊ တင်ကိုကသပ်တအ်ကိုတုဲ အပွဲဂံတုဲအံင်တပ်ပါ (၂၀၁၅) ပိုကောန်ကျိုင် အခန်ကုာ်ပါပရေင်ပရိုင်တင်နင် နေ့ဇော်ဇော် ပွဲဗျာန်ဗျာန်ဗျာန်ဗျာန်၊ ညါမတ်မလိုမွဲရ။ မအရေဝ်ဗျာန်ဗျာန် အပွဲသကုတ်ကဏ္ဍ “တင်ကိုကသပ် မူဝါဒ ပိုလိုဗျာန်” ဂံ ကလိဂံလဝ် နူညးမ တိုန်စိုပ် အသေအဟာန်အခန်ကုာ် စါတအ်ဏအ်ရ။

၄ ဆဂးလေဝ် သွက်ဘာ ၂၂ မသုင်စေဲပတောန်ကျိုင်မံင် လိက်ဇုတ်ခရိုင်အလိုအသီတအ်ဂ် အခက်အခဲမွဲဂ် နကိုအလိုအသီ ရုပ်ထေက် အခေါင်ကုပြင်ဘာရ (ကျေဝ်ပို အခန် ၄)။

ဆဂးလေဝ် ဟံ့ဇီုကပါ်ကို လျှောဝ်ဉ်လျှောင်ကမောန် ပရေင်စိုဟ်လလံမဲ့သာ ဝံ့ကောန်ဗိုဏ်အိတ် ဟံ့လောဲသွာအိတ် အစောန်ရ။ မွဲအခိုင်ခပ် စရိတ်စက သွက်ပရေင်ပညာဒေသကောန်ဉ်အရေင်တအ်လေဝ် ဂျိုင်တိုန်ဒ်မာန်ရ။ မွဲဒ်မြိပ် လျှောင်ကမောန် ပရေင်စိုဟ်လလံမဲ့ သွက်အနာဂတ်ဏ်အ် ဘာကောန်ဉ်အရေင်တအ် သာ်လီုဝံ့တန်တအ်မာန်ဂ်လေဝ် မဒးသီုကီုပညီုပညပ်ရောင်။ ဘာကောန်ဉ်အရေင်တအ် ဝံ့ပါလုပ်အာ အဝေါင်ဘာပုဂ္ဂလိကဂ် လောဲလောဲ နှိဟံ့မာန်ရ။ အယော ပရေင်ယုအ်ဖျေံ အစိုအာဏာဗဟို တန်ဒ်မံင်၊ သွက်ဗိုဉ်ဉ်အနာဂတ်ဂတ ပရေင်သီုကီုတက်ကျာ ပရေင်ဉ် ကွာန် ကတိုန်ဒ်မံင် နကိုအလိုအသီ ညံင်ဝံ့ထံက်ပင်အာ ဩန်ဂိတု အာစာဘာ နူဘာကောန်ဉ်အရေင်တအ်ကို၊ ညံင်ဝံ့ ပိုင်ရေင်တျိုင် ပလေဝ်ပလေတ်အာ ဘာ၊ ပရိဘောဂ မနွံဘာကောန်ဉ်အရေင်တအ်ကို မဒးဂျိုင်ကွဲးနဲထေက်ရ။

“ဤတိုဝ်ဝံ့ တန်ဒ်မံင် နဒ်ဒ်ကွာန်မဲ့ယု။ ပိုမိက်ဝံ့ကို ကောန်ဉ်ဗို ဟိုအရေင်မန်။ မွဲအခိုင်ခပ် အရေင်ဗျာလေဝ် ညံင်တအ်ဒးလေပ်လပ်။ မဟိုတ်ရောဟိုမဂးအရေင်ဗျာဂ် အရေင်အလိုအသီလေဝ်။ သွက်အခေါင်အရာအနာဂတ် အင်္ဂလိက်လေဝ် ပို ဒးပတောန်ကို ကောန်ဉ်ဗိုကိုရ။ ပိုကိုဖျါန်မံင်ကို အရေင်မန်သွး ဟံ့ဝံ့ရ။ ပွဲအဆံင်တန်မူလဂ် ပိုဒးပတောန်ကို သီု ၃ ဘာသာရောင်။

- ကဏ္ဍပရေင်ပညာအလိုအသီလေဝ် စကျင်မံင်ပရေင်ပြိုင်သွာဲတဲတဲယု။ အဋ္ဌာန်ဂတဏ်အ် သွက်ဝံ့ ဆက်ပြိုင်သွာဲအာဂ် လေဝ် ဘိုအ်ဝံ့ဒ်ဂျိုင်ရ။ အပွဲတိုရ်ဒ်မံင် (ဥပမာ တိုရ်ဒ်မံင်) အရေင်ဘာသာ ကောန်ဉ်အရေင်တအ် နကိုလိက်မဲ့ ဘာသာ ဆက်မိတ်ပတောန်ကျင်မံင် အပွဲဘာတန်မူလ ဘာအလိုအသီအိတ်ယု။ ပရေင်ပြိုင်သွာဲတအ်ဏ်အ်သီဖအိတ် မဒး စိုပ်ဒတဲ သွာတ်ပတောန်လိက် ဒင်သဒိုင်ဘာသာမိ (လိက်ဘာသာတုဟ်တုဟ်လေဝ် မဒးချူဆဲးလပ် ဘာသာကောန်ဉ် အရေင်၊ မဒးသုင်စောဲပတောန်အာ ဘာသာကောန်ဉ်အရေင်) ရောင်။ တဲ သီုမဒးစိုပ်ဒတဲ ဒ်ဒ်ရညးဒေသတအ်ဟေင် ထိုင်ဒပ်မံင်မဲ့ပိုင်ပြီအာ ပရေင်ပညာညးတအ်ကို (ပရေင်ပယုအ်ဖျေံ အစိုအာဏာ နူဗဟို) ရောင်။ သွက်အစီအဇန်ဏ်အဲတဲ ပရေင်ကိစ္စ ပကတ်ပကောင်အာစာကို၊ ခန်ကွက်အာစာကို မဒးပိုင်ရေင်တျိုင်အာ ဘာကောန်ဉ်အရေင်တအ်ထေက်ရ။ ဆဂး အာစာနူဘာညးတအ် နကိုအလိုအသီ ကေတ်ခန်ကွက်ထေံ အပွဲဘာအလိုအသီ ဟံ့ထေက်ရ။ လင်္ဂါဇိုင်ကွာအိတ် ဒ်မာန်မဲ့ဂ် ညံင်ဝံ့သွဲပတိတ် သွာတ်ဘာပံင်န အပွဲရးဒေသ ကောန်ဉ်အရေင်တအ်မနွံတန်တိုက်တအ်ရ။ သဂုတ်သွာတ်အဆံင်ဒေသ မဒးဖျေံမဲ့ဂ် အပွဲအဆံင်ဘာတန်မူလ ညံင်ဝံ့ပတောန်လိက် နကိုဘာသာမိ မူစီနာဉ် သုင်စောဲရောရ။

“ယဝ်ရအလိုအသီ မိက်ဝံ့ကလိဝံ့ ပရေင်စိုဟ်လလံကွေံကွေံမဂး ညးတအ် မဒးဒင်တဲ သွာတ်ဖေတ်ဒရာ ဇေတ်ဇေတ်ရောင်။ ပရေင်ပညာလေဝ် မဒးဒ်မံင် ဖေတ်ဒရာကိုရောင်။ ယဝ်ရဇေတ်ခရိုင်လိက် အဆံင်ကွီုဉ်ဂ် ဆက်စပ်မံင်ကို ပရေင်ပညာကောန်ဉ်အရေင်တအ် မွဲနဲမဲ့ဗိုမဂး သွာတ်သွာတ်ကို၊ ပရေင်ထိုင်ဒပ်မံင်မဲ့ ဉ်ဒကေဝ်ပညာကို ညံင်ဝံ့ဒ် မွဲပလိုဟ်ခပ်ဂ် ဖန်လောဲမံင်ရ။”

- နူလျှောင်ကမောန်ပရေင်စိုဟ်လလံကိုဒ်ဒ်၊ နူအပြိုင်အသွာဲပရေင်ဉ်ကွာန်ကိုဒ်ဒ် ကာလမဒးသီုကီုတက်ကျာ ပရေင်ဉ် ကွာန် အကြာညးမပါလုပ်ဆက်စပ်ဂမၠိုင်မဂး ပရူကိစ္စတအ်ဏ်အဲလေဝ် မဒးပျုပ်သီုကီုရောင်။ မူဝါဒညံင်ဝံ့တိတ်ကျိုင်ဂ် လေဝ် မဒးဂျိုင်ကွဲးနဲရောင်။ ပရူကိစ္စ ပရေင်ဂျိုင်ကွဲး တမ်ရိတ် မပတံကို တမ်ရိတ်မိုဟ်၊ တမ်ရိတ်ဩန်ဘဏ္ဍာ (ကောံ ပိုက်မိက်ဝံ့ကောန်ဉ်မဲ့မာ်ပြု၊ တင်ဒင်လျိုင်) တအ်လေဝ် မဒးသီုကီုပတိတ်သွာတ်ရောင်။

“အပွဲဘာ ယဝ်ရပိုသုင်စောဲမံင် အရေင်ဘာသာမိမဂး၊ က္လဏ်အိတ် မဒ်ပိုပကတ်ပကောင်မံင် သွာတ်ဖေတ်ဒရာရ။ ပိုလေဝ်ကောန်မံင် ကမောန် သွက်ပရေင်ပြိုင်သွာဲရောင်ဂ် တုဒါန်တအ် မဒးတီထေက်ကိုရ။ ဆေင်စပ်ကို ပရေင်ပညာတဲဂကောံအလိုအသီဟံ့သေင်တအ် (ဂကောံကောန်ဉ်အရေင်တအ်) လေဝ် ဂစာန်ကောန်မံင်ကို တုဒါန်တအ် မဒးတီထေက်ကိုရ။”

“လတူပရေင်ပညာအလိုအသီၣ် ညးၣ်ကွာန်ပို ဂလာန်ပတေၣ် ဟံ့မွဲလးလးရ။ သွာတ်ပရေင်ပညာ ပိုဂစာန်သိုင်ခွဲဒက်ပတန်လဝ်ၣ် အာမံင်ဂိုင်တရ်ပိတ်တိတ်ရ။ ညးအာမံင် ဂိုင်တရ်ဖေတ်ဒရာ ဟံ့သေင်ရ။ ဘာတန်ပိုတအ်ၣ် လိက်ဘာသာလိုၣ်နီၣ်၊ ဇုတ်ခရိုင်လိုၣ်နီၣ် မညးတအ် ဂွံပစိုတ်ၣ် ညးတအ် ညံင်ဂွံသုင်စောဲပတောန် အာအခေါင်နွံမံင်ရောင်။ နကိုအလိုအသီ ဟံ့သုလဝ်စုတ်သမ္ဘိကို ဘာတအ်ဏာအ်ပုဟ်။ သွက်အနာဂတ်ဂတဏာအ် မုပိုဒးပလေဝ်ပလေတ်လဝ်ထေက်ရော။”

- သွက်ဂွံပြုပြင်ပြင်သွာ်အာ သွာတ်ပရေင်ပညာအလိုအသီတဲ အယောသီကို ပညီပညပ်မံင် ဖိုဟ်ၣ် ညံင်ဂွံထံက်ရီအာ ဂကောံဌာနပရေင်ပညာကောန်ၣ်အရေင် တအ်ၣ်လေဝ် ပွဲက်ဇှော်မံင်ကိုရောင်။ ဒုင်သဇိုင်လတူ သွာတ်ထိုင်ဒဝ်ၣ် ဒကေဝ် မတုပစိုတ်သိုဓါလပိတ်ၣ် နကိုအလိုအသီ မဒးသုစုတ်သမ္ဘိ ထံက်ပင်အာ -- ဟံ့သေင်မဂး အောန်အိုတ် ဂွံဖတိုက် ဖအောဝ်ကို တုဒါန်တအ် ညံင်ဂွံထံက်ပင်အာ -- သွာတ်ပရေင်ပညာ ညးဒေသတအ် မပိုင်ပြီလဝ်တအ်ရ။ အပွဲၣ်ညးဇှော် မပတံကို ညးဒဂုင်၊ ညးမန္တလေဝ်တအ် လှိုတ်ဘာပုဂ္ဂလိက ဂျိုင်တိုန်မံင်တဲ ဆေင်စပ်ကို ကိစ္စ ထိုင်ဒဝ်ၣ်ဒကေဝ်ၣ် မွဲအခိုင်ဟံ့သေင်မွဲအခိုင် အလိုအသီ မဒးရပ်စပ်ကျိုင်ရောင်။ ဝိုလိုၣ်နီၣ်ရ ပရူကိစ္စပတောန်လိက် ဒုင်သဇိုင်ဘာသာမိၣ် ဆက်တန်တဲ ပွဲက်ဇှော်မံင် သွက်ညးၣ်ကွာန်ကောန်ၣ်အရေင်တအ်ရ။

“ယဝ်ရ သွာတ်ပရေင်ပညာ ကောန်ၣ်အရေင်တအ် စိုပ်မံင်တရ်ရတေၣ် မုဟိုတ် ညးတုဒါန်တအ် ဟံ့မိက် ထံက်ပင် ညိုက်ညိုက်ပေင်ပေင်ရော မိက်ဂွံသွာန်ဏာရ။ (ကုဂကောံဌာနပရေင်ပညာ ကောန်ၣ်အရေင်တအ်ၣ်) ညးတအ် မဒးကို အထံက်အပင် တိုက်ရိုက်ရောင်။ ကိုမံင်ညီညဝ်ၣ် ကမောန်ဟံ့သေင်ပုဟ်။ နူ (အထံက်ပင် ကိုမံင်) အလိုအသီ ပါပမာဏ မွဲသကုတ်မွဲဗိုတဲ ညးတုဒါန်တအ် မဒးထံက်ပင်ကို ဂကောံဌာနပညာ အဆံင် တွိုရးကို၊ ဂကောံဌာနပညာ ကောန်ၣ်အရေင်တအ်ကို ထေက်ရ။ ဂတမတ်ညးဂမၠိုင် မဒးတုပစိုတ်ပါကရေက် ထွေးကို ပရေင်ထံက်ပင်တအ်ၣ်ရောင်။ သွက်ဂုန်ဖိုညးတအ်ဟေင် သိုင်အလိုအသီတအ် သုင်စောဲမံင် အထံက် အပင်တအ်ၣ်ရ။ က္လဏာအ်ဝံ ညီဒုင်တဲ ဟံ့မာန်ရ။”

“ယဝ်ရ ပွဲၣ် အခေါင်အဂီၢ်နွံမဂး ပကတ်ပကေင် မဆက်စပ်ကို ဘာသာသာသနာသီဖအိုတ် ပိုပတိတ်ထေံနူဘာ ရောင်။ အလိုအသီလှိုဟ်ၣ် အပွဲလိက်ဇုတ်ခရိုင်ညးတအ် စုတ်လဝ် ဒွဲသာသနာညးတအ်၊ ပရေင်ယေန်သွာင်ညး တအ်၊ အရေင်ဘာသာညးတအ်သွေးရ။ ယင်ဝံ ဝါဒမဟာဂကူရောင်။ မိက်ဂွံပတောန်ဘာသာသာသနာဇကုမဂး မဒးပံက်ဘာတုဟ်ခြာရောင်။”

- အရေင်ဘာသာကောန်ၣ်အရေင်အဓိကတအ်ၣ် နဒဒ်အရေင်ဘာသာ သုင်စောဲရင် အပွဲတွိုရး မဆက်စပ်တအ်ၣ် မဒးသုစုတ်သမ္ဘိရောင်။ မဒးသုင်စောဲအာ မပတံကို ရှင်အုပ်စုပ်ကောပ်ကဲ ညးၣ်ကွာန်တအ်၊ ရှင်ဥပဒေသွာင်ခရ်၊ ဘာတန်တအ်ရောင်။ လိက်ပတောန်၊ ကပေါတ်အထံက်အရီၢ် ပတောန်၊ တန်ပတောန် မဆေင်စပ်ကို အရေင်ဘာသာ တအ်ဏာအ် ညံင်ဂွံဖောန်ဗြေဝ်တတ်ကျိုင်ၣ် မဒးထံက်ပင်ကို တမ်ရိုဟ်ထေက်ရောင်။

“ပိုညိုဟ်ထေံ အရေင်ဗွာ ဟံ့ဂွံပုဟ်။ ပွဲကိုန်ၣ်ညးပံင်ကောံၣ် ပို မဒးသုင်စောဲ ဟိုအာ အရေင်ဗွာရောင်။ ဆဂး အရေင်မန်လေဝ် မဒးဒ် အရေင်သုင်စောဲရင်ကိုရောင်။”

- ဆက်စပ်ကို အဆံင်ဒမံင်အကဲအရာ “ကောန်ၣ်အရေင်လှိုဟ်မိုဟ်အောန် မနွံ ဒေသတိၣ် ကောန်ၣ်အရေင်” တအ်ကို၊ အခေါင်အရာပရေင်ပညာ သွက်ညးတအ်ကိုလေဝ် ဆက်တဲ မဒးသွာ သုတေသန၊ ပေါသီကို ထေက်ရောင်။
- ဂွံတန်ၣ် ပရေင်တုပသုတ် ပရေင်ပညာတဲ သွက်အကဲအရာညးဝဲဟံ့ညိုက်ပေင်တအ်လေဝ် မူဝါဒပရေင်ပညာ ကောံ ပရေင်ကမောန် မကိတ်ညီမွဲ မဒးနွံကိုရောင်။